

Forside Eksamensopgave

Semester:	7. Semester
Modul:	13
Gruppenr.:	Gruppe 2
Antal anslag:	152.050
Titel Dansk:	Når skolevægning møder systemet - Socialrådgiverens arbejde med børn i skolevægning
Titel Engelsk:	When school refusal meets the system - The social worker's practice in working with children experiencing school refusal
Dato:	2/1-2026
Vejleder:	Susanne Øgendahl Mouazan

Navn:	Cecilie Rosengren Lind
Studentmail:	Cjensf21@student.aau.dk
Navn:	Sarah Louise Nejsigbro Larsen
Studentmail:	Slnl22@student.aau.dk
Navn:	Mie Zachø Jeppesen
Studentmail:	Mjeppe22@student.aau.dk

Indholdsfortegnelse

Abstract.....	5
1. Indledning	6
2. Problemstilling	6
3. Problemformulering	10
4. Begrebsafklaring	11
5. Emneafgrænsning	12
6. Perspektiv	12
7. Forforståelse	12
8. Genstandsfelt	13
8.1 Målgruppen.....	14
Hvad er skolevægning og hvordan opstår det?	14
Konsekvenser af skolevægning.....	15
Hvordan hjælper man børn med skolevægning?.....	16
8.2 Lovgivning.....	17
Socialrådgiverens arbejde i forvaltningen på børne- og familieområdet.....	18
Det systematiske arbejde.....	18
Lovgivning vedrørende skolevægning.....	19
9. Redegørelse af børne- og ungesyn	20
9.1 Retlig forståelse	20
9.2 Samfundsstrukturelle forståelse	21
9.3 Relationelle og interaktionistiske forståelse	21
9.4 Diagnostiske forståelse	21
Sammenfatning	21
10. Redegørelse af kompetencer	22



10.1 Faglige og personlige kompetencer	22
10.2 Mentalisering som kompetence	23
10.3 Kommunikation som kompetence	24
11. Metodeafsnit	24
11.1 Hermeneutikken	25
Den hermeneutiske cirkel	25
11.2 Kvalitativ metode	26
11.3 Valg af interview	27
11.4 Valg af informanter	28
11.5 Udarbejdelse af interviewguide	28
11.6 Abduktiv tilgang	29
11.7 Analysestrategi	30
11.8 Ethiske overvejelser	31
12. Teoriafsnit	32
12.1 Urie Bronfenbrenner	33
12.2 Erving Goffman	34
12.3 Eide & Eide	35
12.4 Axel Honneth	36
12.5 Max Weber og Michael Lipsky	38
13. Analyse	40
13.1 Undersøgelsesspørgsmål 1:	40
Skolevægning som problematik	40
Fokus på samarbejdet	44
Delkonklusion	46
13.2 Undersøgelsesspørgsmål 2:	46
Personlige og faglige kompetencer	47
Kompetencer i samarbejdet	53
Delkonklusion	54
13.3 Undersøgelsesspørgsmål 3:	55



Organisatoriske rammer.....	56
Økonomiske rammer.....	58
Retlige rammer.....	59
Skolesocialrådgiverens forebyggende arbejde	61
Delkonklusion	62
14. Konklusion.....	63
15. Metodekritik	65
15.1 Reliabilitet.....	65
15.2 Validitet	66
15.3 Generaliserbarhed	67
16. Perspektivering.....	67
Referenceliste.....	69
Retskilder	71
Bilag.....	72
Figur 1	72
Figur 2	72

Når skolevægring møder systemet

- Socialrådgiverens arbejde med børn i skolevægring

Abstract

The purpose of this study is to examine which factors influence social workers' practice in their work with children experiencing school refusal. The study is based on the following research question: Which factors are of significance for the practice of social workers in relation to their work with children suffering from school refusal?

To answer this question, the study focuses on three interrelated analytical dimensions: the social workers' understanding of school refusal, the social workers personal and professional competencies, and lastly, the structural terms surrounding the practice. These three dimensions form an analytical foundation, where the structural terms define the working conditions, the understanding of school refusal shapes the perspective on the problem and the competencies determine how the social workers act in practice with cases regarding school refusal.

The study is based on a hermeneutic approach and designed as a qualitative interview form. The data consists of semistructured interviews with social workers who have experience with children suffering from school refusal. An abductive approach is used as the analysis is grounded in both empirical material and relevant theories.

1. Indledning

Skolevægring er ikke et fremmed udtryk, når man snakker om børn trivsel. Bøgerne, 'Jeg vil ikke i skole - om skolevægring hos børn og unge' fra 2018 og 'Skolens fraværende børn' fra 2019 understreger begge vigtigheden af tidlig indsats ved begyndende skolevægring. Derudover har de begge til formål at skabe forståelse for, hvor kompleks en problematik skolevægring er. Der findes mange årsager bag denne problematik, ligeledes findes der flere løsninger på hvordan man som forældre til barnet og som fagperson bør tackle sager vedrørende skolevægring (Fleischer, 2018) (Andersen, Berthelsen, & Fisker, 2019).

Angående skolevægring er der i september 2025 udgivet en dokumentar på DR kaldet 'Skolens tabte børn'. Dokumentaren sætter fokus på skolevægring som en problemstilling, der i stigende grad påvirker både børn, unge og familier i hele Danmark. Skolevægring påvirker ikke kun børns trivsel i skolen, men også dynamikken i hjemmet. Dette bliver blandt andet fremhævet i DR's dokumentar, hvor forældrene deler deres perspektiv på konsekvenserne af skolevægring. Derudover stiller forældrene sig især kritisk over for kommunen, da de mener at kommunen reagerer for sent på for højt fravær, samt ikke yder tilstrækkelig hjælp til familien (DR1, 2025). En artikel fra TV2 Nord understøtter kritikken om, at kommunerne reagerer for sent, hvor de henviser til en dokumentar 'Ingen kære kommune', der belyser problematikken i kommunernes sene reaktionsevne, gennem en sag, vedrørende svigt fra kommunen i en børnesag. Denne artikel og dokumentar er med til at skabe undren over, hvad der sker i kommunerne, der gør, at de reagerer for sent eller slet ikke reagerer i forhold til børn og unges problematikker (Christensen & Jørgensen, 2025).

2. Problemstilling

I følgende afsnit vil vi præsentere empiri, der belyser stigningen af skolevægring og beskriver, hvilke langvarige konsekvenser børn, som lider af skolevægring, er i øget risiko for. Derudover vil vi forklare hvad skolevægring er, samt påpege socialrådgivernes rolle og betydning for sager der omhandler børn som lider af skolevægring.

"Antallet af elever med langvarigt, ufrivilligt skolefravær er fordoblet de seneste 10 år" (Aggerbeck, 2025).

Dette påpeger Sygeforsikring Danmark på baggrund af en ny opgørelse lavet af Børne- og Undervisningsministeriet (Knudsen, 2025).

En artikel fra DR oplyser desuden at over 110.000 elever i skoleåret 2024 havde et fravær på mindst 20 skoledage, hvilket er en markant stigning siden 2018/19. Artiklen lægger vægt på, at skolefraværet er et tegn på mistrivsel og understreger at der er behov for et øget fokus på problemstillingen, da fraværet på sigt kan resultere i alvorlige konsekvenser for målgruppen. Disse konsekvenser udfoldes senere i afsnittet (Heissel, 2025). Problematikken vedrørende skolevægning og mistrivsel undersøges yderligere i en rapport lavet af Børns Vilkår i samarbejde med Egmont Fonden. Rapporten viser at mere end 75.000 folkeskoleelever i skoleåret 2018/19 havde et fravær på over 10%. Rapporten indeholder en spørgeskemaundersøgelse og interviews af børn, der viser at de ofte mærker fysiske symptomer som mavepine, hovedpine og dårlig søvn. Derudover understreger rapporten, at årsagerne bag skolevægning ofte er komplekse og at identificeringen af de bagvedliggende årsager bør indeholde barnets inddragelse. Ydermere stiller rapporten sig kritisk over for manglende rammer og strukturer i klasserne, som kan have en påvirkning på elevernes skolefravær (Børns Vilkår, 2020). Psykolog Christa Koll Thystrup understøtter dette, da hun mener at stigningen af skolevægning blandt andet handler om at skolerne i dag opleves uforudsigelige og utrygge, hvor der i højere grad forventes mere selvstændighed og undervisning uden faste rammer (Aggerbeck, 2025).

Skolevægning beskrives som en tilstand, hvor et barn, ofte eller i længere perioder, er fraværende, grundet følelsesmæssige eller psykiske problemer, som betyder at barnet ikke ønsker at gå i skole (Moos, 2025). Skolevægning adskiller sig fra pjæk når fraværet opstår, på baggrund af belastninger som for eksempel angst, stress eller mistrivsel, hvilket kan udspringe sig fra både individuelle, relationelle og strukturelle forhold (Tolstoy-kristoffersen & Johansen, u.å.). I modsætning til skolevægning betegnes pjæk som værende fravær uden gyldig grund, som forældrene ofte ikke kender til (Børns Vilkår, 2020). Christa Thystrup påpeger at skolevægning er en tilstand, der udvikler sig over tid, og at det er et udtryk for mistrivsel, som på sigt kan give langvarige konsekvenser for både barnet og familien (Aggerbeck, 2025). For familien kan skolevægning føre til store belastninger, som ofte ender i at den ene forældre må sige sit arbejde op og blive hjemmegående med barnet. Derudover oplever forældrene en følelse af magtesløshed og frustration over ikke at kunne hjælpe deres barn, imens samarbejdet med skolen og kommunen ofte er konfliktfyldt (DR1, 2025). For barnet kan skolevægning på sigt give lavt selvværd, tab af sociale fællesskaber og en oplevelse af isolation. Fraværet har derudover også betydning for barnets faglige udvikling og fremtidige muligheder (Moos, 2025). Dette betyder at der

er risiko for at barnet senere mister tilknytning til uddannelsessystemet og derfor får svært ved at opnå og fastholde beskæftigelse, hvilket kan medføre økonomisk ustabilitet (Seminarer.dk, u.å.). Da den manglende tilknytning til uddannelsessystemet øger risikoen for arbejdsløshed og sociale problemer i voksenlivet, bliver skolevægring en indikator for en større samfundsmæssig udfordring, som kræver opmærksomhed og politisk prioritering (Social.dk, u.å.).

Stigningen af skolevægring stiller krav til socialrådgiverens kompetencer i praksis, da det blandt andet er, socialrådgiverens rolle at være brobygger mellem skole, hjem og andre relevante aktører samt besidde rollen som mødefacilitator og sikre koordinering af støttende indsatser (Matthiessen, Gerholt, Møller, & Zeeberg, 2019). Rapporten fra Børns Vilkår beskriver, hvordan tidlig opsporing af begyndende skolevægring og herunder tidlig indsats, er afgørende for at sikre at fraværet ikke udvikler sig (Børns Vilkår, 2020). Derfor er det vigtigt, at socialrådgiveren formår at støtte barnet og familien ved at skabe et vellykket tværfagligt samarbejde. Hjemmesiden 'Center for mentalisering' understreger vigtigheden i at kunne mentalisere i arbejdet med udsatte børn og unge. Mentalisering som en kompetence, indebærer, at man kan forstå sine egne og andres tanker og følelser samt behov, og hvordan de påvirker adfærd (Center for mentalisering, u.å.). I arbejdet med børn i skolevægring handler om evnen til at kunne tolke og læse børns signaler samt at være nysgerrig og reflekterende, både over barnet, men også for egen reaktion og rolle. Det at kunne mentalisere, øger muligheden for at skabe tryghed, tillid og forståelse, der er med til at støtte barnet i sine følelser og adfærd (Hagelquist, 2022).

I DR-dokumentaren 'Skolens tabte børn' fra 2025 belyses både børnenes mistrivsel samt forældrenes kamp om hjælp. Dokumentaren synliggør hvilke udfordringer der kan forekomme i samarbejdet mellem skole, forældre og myndighed, samt hvor afgørende en rolle socialrådgiveren har i at skabe koordinering og tidlig indsats gennem en helhedsorienteret støtte. Flere fagpersoner deler, til slut i dokumentaren, deres perspektiver på væksten af skolevægring og mistrivsel. Her udtaler formand for Danmarks Lærereforening, Gordon Ørskov Madsen (DR1, 2025):

"Kommunen står med en regning, der er ti gange større fordi man ikke har sat ind tidligt, forebyggende, siger jo alt om hvad det her handler om. Det at vi i dag bruger over 25% af det samlede budget for folkeskole på det specialiserede område, er jo også vidnesbyrdet om at vi netop ikke får sat noget i værk når vi kan se symptomerne, og vi ser masser af eksempler af den karakter.

Tænk hvad vi kunne få i tidlige indsatser, hvis vi vendte alt det her på hovedet” (DR1, 2025)

Rasmus Kjeldahl, direktør for Børns Vilkår, påpeger, hvor ofte børns perspektiver overses. Han fortæller:

“Vi talte med en del børn, der sagde: Der var aldrig nogen, der spurgte mig. Vi kunne se, jo mindre børnene var, jo mindre var de blevet spurgt.” (DR1, 2025).

En manglende inddragelse af børnenes perspektiv kan medføre misforståelser angående de bagvedliggende årsager, som har resulteret i skolevægring. Desuden kan manglende inddragelse og forståelse af forældrenes perspektiv betyde, at hjælpen kommer for sent. I en artikel fra 2024 lavet af Videnskab.dk, påpeges der på baggrund af flere undersøgelser at der er behov for et ændret børnesyn, da undersøgelserne viser at flere børn og unge ikke føler sig tilstrækkelig inddraget (Alminde, Mai, & mf., 2024).

Rasmus Kjeldahls udsagn og undersøgelserne i artiklen fra Videnskab.dk skaber undren over, hvordan kommunerne og socialrådgiveren forstår skolevægring, fordi når børnene ikke inddrages i løsningen af problemet, fremstår problematikken som noget der skal løses af de voksne og systemet, uden om barnet. Dette afspejler en forståelse hvor barnet ikke får lov at deltage aktivt i løsningen, men ses som en passiv modtager af hjælpen (Alminde, Mai, & mf., 2024). På baggrund af ‘Grundbog i børne- og ungesyn i socialt arbejde’ kan man argumentere for at den manglende inddragelse af barnets perspektiv betyder, at børn og unges egne forståelse ikke får tilstrækkelig opmærksomhed i kommunernes og socialrådgivernes arbejde med skolevægring (Engen, Mølholt, & Jacobsen, 2024).

Forperson for Børne- og Ungdomspsykiatrisk Selskab, Nina Tejs Jørring, fortæller i DR’s dokumentar, at der i gennemsnit går fem år fra forældrene beder om hjælp, til de får en henvisning til psykiatrien. Den lange ventetid viser at kommunerne handler for sent, og understreger behovet for en tidligere indgriben. Tidligere folketingsmedlem Lisa Perkins (LA) understøtter i DR’s dokumentar, at kommunerne ofte reagerer for sent (DR1, 2025). Hun siger følgende:

“Pengene bliver brugt, men vi er bare først villige til at bruge dem, så snart man når en bestemt kasse.”.

Lisas udsagn taler ind i den manglende tidlige indsats fra kommunens side, hvilket Sigurd Agersnap også finder problematisk (DR1, 2025). Han siger:

“Vi er nødt til at sætte ind, før bolden virkelig får problemer og smitter af på hele familien.”.

DR Dokumentaren fastslår, at der er et strukturelt problem i kommunernes håndtering af skolevægning og mistrivsel, samt at tidligere indsatser kunne have forebygget de konsekvenser, skolevægning har haft på barnet og familien (DR1, 2025).

Ovenstående empiri understreger alvorligheden i den stigende skolevægning og beskriver risikoen for langvarige konsekvenser både for barnet og familien. Derudover bliver det beskrevet i flere kilder, herunder rapporten fra Børns Vilkår samt DR's dokumentar, at forebyggelse og tidlig indsats er afgørende for at mindske skolevægningens udvikling (Børns Vilkår, 2020). Dog kritiserer DR's dokumentar kommunernes manglende handlekraft, hvilket skaber undren over hvilke faktorer der har betydning for kommunalansatte socialrådgiveres manglende incitament (DR1, 2025). Vi vil dermed gennem vores projekt undersøge, hvilke faktorer der kan have betydning for socialrådgiverens arbejde i praksis med børn som lider af skolevægning. Vi vil herunder undersøge socialrådgiverens forståelse af skolevægning samt socialrådgiverens kompetencer, og de strukturelle rammers betydning for socialrådgiverens udførelse af det sociale arbejde.

3. Problemformulering

På baggrund af ovenstående problemstilling vil vi undersøge følgende:

Hvilke faktorer har betydning for socialrådgiverens arbejde i sager om børn som lider af skolevægning?

Undersøgelsesspørgsmål

Som hjælp til at kunne besvare den udvalgte problemformulering, har vi udformet følgende undersøgelsesspørgsmål:

- *Hvilken betydning har socialrådgiverens forståelse af skolevægning i arbejdet med sager om børn som lider af skolevægning?*
- *Hvilken betydning har socialrådgiverens kompetencer for arbejdet med sager om børn som lider af skolevægning?*
- *Hvilken betydning har de strukturelle rammer for socialrådgiverens arbejde med sager om børn som lider af skolevægning?*

Undersøgelsesspørgsmålene danner tilsammen en analytisk trekant hvor de strukturelle rammer fastsætter de ydre betingelser, og forståelsen former perspektivet på problemet hvorefter kompetencerne afgør, hvordan der handles i praksis.

4. Begrebsafklaring

I følgende afsnit vil vi begrebsafklare udvalgte begreber samt præsentere, hvilke definitioner vi forstår begreberne ud fra.

Faktorer: Vi forstår begrebet faktorer ud fra den Danske Ordbog som beskriver følgende: 'omstændighed, kraft eller påvirkning der bidrager til at fremkalde et bestemt resultat' (Den Danske Ordbog, u.å.).

Betydning: 'Betydning' i vores problemformulering skal forstås som 'indflydelse' (Den Danske Ordbog, u.å.).

Praksis: I projektet dækker 'praksis' over arbejdet socialrådgiveren laver i forvaltningen. Her arbejder socialrådgiveren på børne- og familieområdet under Barnets Lov, Retssikkerhedsloven og Forvaltningsloven.

Børn: I projektet betegnes 'børn' som folkeskoleelever i 1.-9. klasse som lider af skolevægning og hvor der foreligger en underretning hos kommunen.

Skolevægning: Ifølge Danmarks Nationalleksikon er skolevægning en tilstand hvor børn og unge undgår at gå i skole på baggrund af nogle psykiske eller følelsesmæssige problemer. Skolevægning kan vare fra få dage om måneden til flere år (Moos, 2025).

Forståelse: Vi forstår 'forståelse' ud fra de børne- og ungesyn, som gennemgås i 'Grundbogen i børne- og ungesyn i socialt arbejde'. Den retlige-, samfundsstrukturelle-, relationelle og interaktionistiske-, diagnostiske forståelse (Engen, Mølholt, & Jacobsen, 2024).

Kompetencer: Vi forstår 'kompetencer' som personlige- og faglige kompetencer, herunder både koblingskompetencer samt mentalisering og kommunikation.

Strukturelle rammer: Vi forstår ‘strukturelle rammer’ ud fra Max Webers teori om samfundets bureaukratiske strukturer og Michael Lipskys teori om ‘street-level-bureaucracy’ samt som de politiske-, retlige-, økonomiske-, og organisatoriske rammer, der påvirker socialrådgiverens arbejde (Thorsvik & Jacobsen, 2013) (Christensen A. B., 2021).

5. Emneafgrænsning

I vores projekt afgrænser vi vores emne på baggrund af rapporterne præsenteret i afsnittet vedrørende problemstillingen. Vi afgrænser dermed vores målgruppe til børn i folkeskolen, 1.-9. klasse, som lider af skolevægring og derfor har en sag i kommunen. Derudover afgrænser vi os til at fokusere på socialrådgiverne, som er ansat i børne- og familieafdelingen i kommunerne. Vi afgrænser ligeledes til Barnets Lov (BL), da det er denne lovgivning, som anvendes på børneområdet, for at sikre børns rettigheder og inddragelse. Vi vil ligeledes benytte Folkeskoleloven i det omfang der er relevant.

6. Perspektiv

I vores projekt tager vi udgangspunkt i socialrådgiverens perspektiv, da det er her, vores fokus ligger for vores undersøgelse. Vi vil forsøge at opnå viden om, hvilke faktorer der har betydning for socialrådgiverens arbejde i sager om børn som lider af skolevægring.

Når vi inddrager socialrådgiverens perspektiv, får vi indsigt i de faktorer som har en betydning for det sociale arbejde med målgruppen. Desuden giver det os mulighed for at undersøge, hvordan socialrådgiveren forstår skolevægring og hvilken betydning socialrådgiverens kompetencer har i arbejdet med sager om skolevægring. Ligeledes søger vi indsigt i, hvilken betydning de strukturelle rammer har i arbejdet med sager om børn som lider af skolevægring.

7. Forforståelse

I følgende afsnit vil vi redegøre for begrebet ‘forforståelse’ ifølge den hermeneutiske tilgang, hvorefter vi vil præsentere læseren for forskernes egne forforståelser, som har relevans for projektet da de kan have betydning for udfaldet af undersøgelsen (Guldager, 2015).

Begrebet ‘forforståelse’ betyder ifølge hermeneutikken at vi på baggrund af vores tidligere erfaringer, danner holdninger, som betyder at vi aldrig forstår ny viden helt neutralt eller objektivt. Vores forståelse påvirker dermed, hvordan vi fortolker nye situationer. Ifølge den hermeneutiske tilgang

bliver den nye viden en del af vores baggrundsviden, som derefter indgår i en fornyet forforståelse. Denne proces betegnes af Kvale og Brinkmann som den 'hermeneutiske cirkel' (Brinkmann & Kvale, 2015). Ved at være bevidste om vores forforståelse, i forbindelse med projektskrivningen, samt den empiriske undersøgelse, kan vi i højere grad forsøge at sikre, at konteksten inddrages, uden at vores forforståelse er styrende.

Vores forforståelse er blandt andet præget af vores viden fra modul 6 om de organisatoriske, retlige, økonomiske og politiske rammer, som alle har betydning for socialrådgivernes arbejdsmiljø. På baggrund af vores forforståelse, er vores holdning, at kvaliteten af det sociale arbejde bliver påvirket af socialrådgivernes pressede arbejdsmiljø. Vi mener at der mangler flere ressourcer til forebyggelse og tidlige indsatser, især på børne- og familieområdet, som ifølge den nyeste vilkårsundersøgelse af Dansk Socialrådgiverforening, også er det område hvor flest socialrådgivere føler sig presset (Dansk Socialrådgiverforening, 2025). Derudover præges vores forforståelse af, hvordan uddannede socialrådgivere og politiske aktører i medierne omtaler socialrådgiverfaget negativt. Dette omhandler især manglende ressourcer, samt et presset arbejdsmiljø.

Udover ovenstående, har en af forskerne selv oplevet skolevægning som barn. Dette betyder at vedkommende har en forforståelse som kan være tenderende til at give et kritisk syn på de voksne samt fagpersonerne omkring barnet, da skolevægningen i hendes tilfælde medførte en følelse af svigt. Ydermere har en anden forsker været i praktik på børne- og familieområdet, hvor hun blandt andet har beskæftiget sig med arbejdet som skolesocialrådgiver. Dette betyder at hun har en forståelse for, hvordan fraværdata ser ud, og hvor bredt et omfang arbejdsopgaverne rækker. Denne erfaring kan medføre en forforståelse, der bærer præg af afvigelse fra en neutral position, hvor hun i højere grad kan se problematikken fra socialrådgiverens perspektiv.

8. Genstandsfelt

I følgende afsnit vil vi sikre at alle relevante informationer vedrørende emnet er belyst, således at læseren får en bredere forståelse af projektets problemstilling. Vi vil derfor præsentere mere omkring målgruppen for problemstillingen samt redegøre for den lovgivning, som er relevant for området.

8.1 Målgruppen

Hvad er skolevægring og hvordan opstår det?

I bogen 'Jeg vil ikke i skole - om skolevægring hos børn og unge' beskrives skolevægring som en undgåelsesadfærd, hvor barnet føler en øjeblikkelig lettelse ved at blive hjemme fra skole, men på længere sigt udvikles denne adfærd til en usund copingstrategi. I bogen forstås skolevægring som barnets måde at forsvare sig selv mod noget ubehageligt, altså en reaktion der udspringer sig fra et følelsesmæssigt pres og ikke dovenskab eller manglende lyst. Det understreges i denne forbindelse, at barnet bør mødes med forståelse frem for straf, da skolevægring er et tegn på mistrivsel og et udtryk for at barnet har brug for hjælp (Fleischer, 2018). Bogen belyser at skolevægring oftest er et resultat af et komplekst samspil mellem forhold i barnet, hjemmet og skolen. Der er dermed sjældent én enkeltstående faktor, som skyldes udviklingen af skolevægring. Barnet kan for eksempel reagere med skolevægring på baggrund af en følelsesmæssig sårbarhed, angst eller manglende sociale færdigheder. Ligeledes kan et utrygt skolemiljø, præget af manglende struktur og dårlig klasseledelse, samt negative relationer til klassekammeraterne og lærerne, bidrage til barnets uvilje mod at gå i skole. Derudover kan belastninger i hjemmet, som blandt andet skilsmisse, sygdom og økonomiske udfordringer, have betydning for barnets trivsel (Fleischer, 2018).

Bogen påpeger desuden, at skolevægring ofte udvikler sig over tid og kan ofte ses i forbindelse med overgange i barnets liv. Dette kan, for eksempel, være i forhold til skoleskift, ny klassestruktur eller opstart efter weekend og ferier. Overgangene kan opleves utrygge for de børn der i forvejen er sårbare. Ved tidlig indsats fra forældrene og skolen, kan udviklingen ofte standses, inden fraværet bliver langvarigt. Derfor bør tidlige tegn på mistrivsel, såsom mavepine, hovedpine eller modvilje mod at tage i skole, tages alvorligt. Det er derfor afgørende, at de voksne omkring barnet samarbejder om at afdække de bagvedliggende årsager til modviljen, samt at de formår at inddrage barnet i løsningen. Det er ligeledes vigtigt at barnet hverken straffes eller presses, da det kan forværre situationen, dog kan anerkendelse, håb og støtte til barnet være med til at skabe en positiv udvikling (Fleischer, 2018).

Psykolog Christa Thystrup påpeger, at skolevægring kan opstå når som helst i skolegangen, dog kommer det ofte til udtryk på forskellige måder afhængigt af barnets alder. Hun fortæller at skolevægring hos børnene i indskolingen, især 1.-3. klasse, ofte viser sig som fysiske symptomer. Fordi de yngste børn har svært ved at sætte ord på det de mærker, beskriver de ofte ubehag, som ondt

i maven, hovedpine og kvalme. I overgangen til udskoling, fra omkring 6. klasse, viser skolevægring sig ofte som “teenage-adfærd”, herunder afvisende og flabet opførsel. Derudover bliver nogle vrede og isolerer sig selv fra venner og familie (Aggerbeck, 2025).

Da det kan være svært for barnet med skolevægring at uddybe, hvad årsagen bag tilstanden er, kan man ifølge bogen ‘Jeg vil ikke i skole’ benytte sig af skemaer som et pædagogisk redskab og samtaleværktøj. Skemaerne fungerer som en struktur og et visuelt støttepunkt, hvor barnet ikke nødvendigvis behøver at snakke, men kan derimod nøjes med at pege på skemaerne (Fleischer, 2018).

Konsekvenser af skolevægring

Bogen ‘Skolens fraværende børn - årsager og indsatser’ omhandler både de mange eksisterende årsager til skolevægring samt hvilke indsatser der kan iværksættes for at forebygge og håndtere problematikken. En central pointe fra bogen er, at der i sager omkring skolevægring er et stort behov for tidlig opsporing og handling, da bogen belyser, at jo længere tid fraværet har stået på, jo sværere bliver det at hjælpe barnet tilbage i skole (Andersen, Berthelsen, & Fisker, 2019). I forbindelse med konsekvenser af skolevægring fremhæver bogen at uddannelse er afgørende for børns fremtidige livsmuligheder. En undersøgelse fra Universitetsministeriet viser at elever med under 10% fravær i 9.klasse i højere grad påbegynder en ungdomsuddannelse end eleverne med et højt fravær. Den manglende uddannelse kan medføre øget risiko for udfordringer ved at opnå og fastholde beskæftigelse, social marginalisering og livslange konsekvenser (Børns Vilkår, 2020). Derudover kan skolevægring, som tidligere nævnt, ikke kun påvirke barnets fremtid, men også have konsekvenser for hele familien. DR’s dokumentar ‘Skolens tabte børn’ belyser netop hvordan skolevægring ikke kun rammer dem som lider af det, men hele deres familie. Belastningerne for familien dækker over forældre, som er nødt til at opsiges deres arbejde og blive hjemmegående, hvilket herefter kan skabe økonomisk pres (DR1, 2025). Desuden påpeger rapporten fra Børns Vilkår, hvordan forældrene til børn i mistrivsel udtrættes både fysisk og psykisk (Børns Vilkår, 2020). Rapporten understreger, i forbindelse med skolevægring, vigtigheden i forebyggelse og tidlig indsats, ligesom den tidligere nævnte bog ‘Jeg vil ikke i skole’ også påpeger (Fleischer, 2018). Forfatterne af ‘Skolens fraværende børn’ beskriver betydningen af systematisk fraværsregistrering og tidlig reaktion. De mener at skolen allerede ved første fraværsdag bør have klare rutiner for kontakt med forældre og tæt opfølgning af fraværet, således at man hurtigt kan opspore og støtte barnet med udviklende skolevægring (Andersen, Berthelsen, & Fisker, 2019).

Hvordan hjælper man børn med skolevægring?

For at hjælpe børn med skolevægring har bogen 'Jeg vil ikke i skole' opstillet en række forslag til, hvordan man bedst muligt kan støtte barnet med skolevægring. Her bliver det blandt andet beskrevet at det er væsentligt for børn at have en fast døgnrytme, som både bidrager med den rette mængde søvn, men som også sikre at de har mulighed for at få dagslys om dagen. Her kan det være en støtte at trække på sit netværk, så der planlægges aktiviteter uden for hjemmet i dagtimerne, hvilket kan sikre at barnet både oplever noget socialt, får sollys og mærker frisk luft. Derudover er det vigtigt, at man tager barnet alvorligt, når det klager over mave- eller hovedsmerter. Man bør sikre at de tilses af en læge, selvom smerterne oftest handler om mistrivsel. Tegnene på mistrivsel kan resultere i muskelspændinger i skuldre, nakke eller ryg og dermed give ømhed i kroppen. Her bør man overveje, om det er relevant at inddrage en fysioterapeut eller kiropraktor i behandlingen. I tilfælde af at barnet har svært ved at udtrykke hvor i kroppen der er smerter, kan man som tidligere nævnt, benytte sig af et skema eller en tegning af kroppen, således at barnet blot skal pege. Man kan ligeledes bruge et skema med tal på, til at navigere i hvor slemme smerterne føles. Det er vigtigt, at man snakker med barnet om smerterne i forskellige situationer og derefter sammenligner dem. Dette kan gøre det muligt at vurdere, i hvilken kontekst smerterne er værst. For eksempel hvorvidt smerterne er værre søndag aften eller mandag morgen, frem for midt i sommerferien (Fleischer, 2018).

'Jeg vil ikke i skole' belyser desuden hvordan brugen af 'straf', 'belønning', 'pres' og 'anerkendelse', alle er områder der er relevante at besidde viden indenfor hvis man ønsker at støtte barnet med skolevægring. 'Straf' beskrives som værende nærliggende for nogle forældre, når de føler sig magtesløse. Straffen kan blandt andet lyde på stuearrest eller fjernelse af mobilen eller computeren. Dog er straf ikke en løsning mod skolevægring, da det svarer til at forsøge at hjælpe et barn med influenza ved at skælde ud. For ligesom når børn rammes af influenza, kan de ikke selv gøre for, at de lider af skolevægring. 'Belønning' kan være et godt redskab i nogle tilfælde, især når der kun er behov for et lille skub. I andre situationer hvor barnet udviser stærk modstand, er belønning dog ikke en velegnet metode. For de voksne som er tættest på barnet kan et venligt 'pres' anvendes som støttende metode. Størrelsen på presset må vurderes ud fra det enkelte individs sårbarhed, dog er det vigtigt at de voksne undskylder over for barnet, hvis de overskrider en grænse og presset dermed mislykkedes eller forværrer situationen. 'Anerkendelse' kan benyttes som et klap på skulderen når der sker fremskridt, men det kan også bruges til at italesætte svære følelser. De voksne omkring barnet kan, ved at anerkende deres følelser af frustration, udmattelse eller ængstelighed, give dem en følelse

af, at de ikke er forkerte (Fleischer, 2018).

Disse fire punkter er ikke nødvendigvis adskilte størrelser, men kan benyttes i forlængelse af hinanden. Man kan for eksempel godt udøve et rimeligt pres, hvorefter man følger op med en belønning eller anerkendelse. Det er dog afgørende at tilbagefald for barnet, ikke udløser skældud eller straf. Skuffelsen som forældrene kan mærke i dette tilfælde, må vente med at komme til syne, til der er en anden voksen, de kan dele det med (Fleischer, 2018).

At arbejde med barnets selvopfattelse, kan ifølge bogen 'Jeg vil ikke i skole' være en støtte, da deres selvopfattelse ofte er negativ, fordi de ikke er i stand til at gå i skole på lige fod med deres jævnaldrende. Vores selvopfattelse udgør en helhed, der både indeholder viden og følelser samt handlinger og egenskaber. Dette betyder blandt andet at vores selvopfattelse indeholder viden om hvad vi kan og ikke kan, samt følelser om vores handlinger og egenskaber. Som voksen kan vi bidrage positivt til børns selvopfattelse ved at være tydelige i vores kommunikation, når vi roser dem for deres egenskaber eller påpeger en god handling. Det handler altså om at rette opmærksomheden mod barnets ressourcer frem for begrænsninger (Fleischer, 2018).

Tidligere påpegede vi at bogen 'Skolens fraværende børn' taler for at der bør være en grundlig systematisk registrering af fraværsdage, så man opdager et begyndende fraværsmonster så tidligt som muligt (Andersen, Berthelsen, & Fisker, 2019). Bogen 'Jeg vil ikke i skole' foreslår, at man som støtte til barnet i stigende mistrivsel, ligeledes kan føre logbog over de skoledage, hvor vedkommende er mødt i skole. Her kan man via et skema sammenligne skoledagene og tydeligt se ved hjælp af overstregninger, hvilke timer eller dage barnet har deltaget i undervisningen. I skemaet skal det noteres hvilke præstationer der forventes af barnet, samt eventuelle belønninger, i form af klistermærker, for fremmøde eller anden fremgang. Denne type registrering af barnets fremmøde, kan bidrage til at opspore tilbagefald inden det har væsentlig betydning (Fleischer, 2018).

8.2 Lovgivning

I følgende afsnit vil vi redegøre for det lovmæssige grundlag, som socialrådgiveren arbejder under på børne- og familieområdet samt det systematiske arbejde herunder, da disse retlige rammer indgår i de strukturelle rammer som omfatter socialrådgiverens arbejde. Desuden vil vi redegøre for den eksisterende lovgivning vedrørende skolefravær.

Socialrådgiverens arbejde i forvaltningen på børne- og familieområdet

Socialrådgiveren på børne- og familieområdet er underlagt nogle retlige rammer som har til formål at støtte og beskytte samt fremme trivsel hos børn og unge. Den mest centrale lov på området er Barnets Lov, som blev indført i 2024 og har erstattet en række bestemmelser fra den tidligere Servicelov. Formålet med Barnets Lov (BL) er at sikre at barnet inddrages aktivt i deres egen sag samt at der er fokus på deres rettigheder og trivsel (Social- og Boligministeriet, 2024).

Socialrådgiveren arbejder derudover, ligesom alle andre, der er ansat i en offentlig forvaltning, under Forvaltningsloven, jf. §1 Forvaltningsloven (FVL). Loven er blandt andet med til at sikre borgernes ret til partshøring jf. §§19-20 FVL samt begrundelse for afgørelser jf. §§22-24 FVL og adgang til aktindsigt jf. §9 FVL. Forvaltningsloven indeholder desuden myndighedernes pligt til at vejlede jf. §7 FVL samt bestemmelser vedrørende inhabilitet jf. §§3-6 FVL og tavshedspligt jf. §27 FVL. Derudover arbejder socialrådgiveren også under Retssikkerhedsloven (RSL), som skal sikre at borgeren kan medvirke aktivt i egen sag samt at sager skal behandles hurtigt og rettidigt. Desuden skal håndteringen af personfølsomme oplysninger reguleres efter databeskyttelsesloven (GDPR). Når sagen omhandler skolefravær eller mistvivl i skolen, gælder bestemmelser fra Folkeskoleloven, som jf. §1 i Folkeskoleloven blandt andet har til formål at fremme den enkelte elevs udvikling.

Det systematiske arbejde

For at sikre at bekymringer om barnets trivsel bliver håndteret rettidigt, arbejdes der ud fra en systematisk og lovstyret proces. Processen igangsættes ofte i forbindelse med en underretning jf. §113 i Barnets Lov, som beskriver, at alle der er offentligt ansat skal underrette kommunen ved mistanke om, at et barn eller en ung under 18 år, har behov for støtte, herunder for eksempel i forbindelse med skolefravær. Jf. §133 stk.2 i Barnets Lov skal skoleledelsen underrette kommunen, når et barn eller ung har mere end 15% fravær indenfor 3 måneder.

Kommunen skal senest 24 timer efter modtagelsen af en underretning vurdere, hvorvidt barnet eller den unges sundhed eller udvikling er i fare samt om det er nødvendigt at iværksætte akutte indsatser jf. §136 stk. 2 i Barnets Lov. I tilfælde af at kommunen vurderer det ikke er nødvendigt med en akut indsats, udarbejdes en screening jf. §18 i Barnets Lov. En screening bruges til at vurdere, om der er behov for at indhente yderligere sagsoplysninger. Ved behov for yderligere undersøgelse, laves en afdækning jf. §19 i Barnets Lov, som har til formål at afklare specifikke områder, hvor der er bekymring for barnets eller den unges udvikling. For at afdække barnet, den unge eller familiens ressourcer og udfordringer, kan kommunen igangsætte en børnefaglig undersøgelse jf. §20 i Barnets

Lov. Den børnefaglige undersøgelse danner grundlag for vurderinger om iværksættelse af eventuelle støtteforanstaltninger jf. §32 BL. Efterfølgende har kommunen pligt til løbende at følge op på den udvalgte indsats jf. §95 BL, for at sikre at barnet, den unge eller familiens udvikling og trivsel er i bedring. Hvis indsatsen ikke har haft den ønskede effekt, skal den justeres jf. §95 stk.4 BL. En central ændring i lovgivningen fra Serviceloven til Barnets Lov, er at børnene nu skal inddrages løbende i sagsbehandlingen, frem for på bestemte tidspunkter. Dette betyder at det er op til den enkelte socialrådgiver at vurdere hvornår i sagsforløbet børnene bliver inddraget. Denne lovændring bekymrer lektor i børneret, Anne Mørk. Hun siger følgende:

“Jeg kan godt være bekymret for, at det kan være svært at måle på, om de så rent faktisk bliver hørt i tilstrækkelig grad” (Christensen & Jørgensen, 2025).

Lovgivning vedrørende skolevægring

Skolevægring bliver ikke defineret direkte i lovgivningen, men da det anses som et tydeligt tegn på mistvivsel, kan det blive nødvendigt med en socialfaglig handling. Det bliver beskrevet i Barnets Lov jf. §133 stk. 2 at skoleledelsen skal reagere inden for 3 måneder, når en elevs fraværsprocent er på 15% eller mere. Desuden fremgår det jf. §4 i ‘Bekendtgørelsen om elevers fravær fra undervisningen i folkeskolen’ at skolelederen skal sikre daglig registrering af elevernes fravær samt at forældrene ved en fraværsprocent på 10% orienteres om konsekvenserne ved et fravær på 15% hvor kommunen inddrages jf. §6 stk.2 ‘Bekendtgørelsen om elevers fravær fra undervisningen i folkeskolen’. Det at skolen overholder lovgivningen og reagerer ved det stigende fravær og inddrager kommunen, er afgørende for iværksættelsen af tidlig indsats og forebyggelse af skolevægring. Desuden er det kommunens ansvar at inddrage relevante aktører i et tværfagligt samarbejde, med det formål at støtte barnet eller den unge og deres familie bedst muligt. Disse aktører kan blandt andet bestå af PPR, sundhedspersonale og familiebehandling, hvor et samarbejde mellem de forskellige aktører sikrer en helhedsorienteret indsats.

Socialrådgiveren på børne- og familieområdet arbejder dermed ud fra et lovgrundlag, hvor Barnets Lov danner ramme for et systematisk og helhedsorienteret sagsarbejde. Derudover skal kommunen handle hurtigt ved skolefravær og mistvivsel samt inddrage relevante aktører og altid have barnets eller den unges trivsel og udvikling i fokus.

9. Redegørelse af børne- og ungesyn

I dette afsnit vil vi på baggrund af bogen: 'Grundbog i børne- og ungesyn i socialt arbejde' redegøre for fire ud af de fem børne- og ungesyn, som præsenteres heri. Disse fem forståelser kaldes henholdsvis, 'den retlige', 'den samfundsstrukturelle', 'den relationelle og interaktionistiske' samt 'den diagnostiske' og de repræsenterer hver især et særligt perspektiv på børn og unges livssituation samt forskellige tilgange til hvordan børn og unge kan støttes og forstås. Hver forståelse fremhæver og fokuserer på bestemte sider af barnet eller den unges liv, hvilket også betyder at andre aspekter kan overses. Dette kan resultere i en fejlvurdering af relevante indsatser, hvorfor det er nødvendigt, at man som fagperson kan reflektere kritisk over, hvilket børne- og ungesyn man anvender i arbejdet (Engen, Mølholt, & Jacobsen, 2024).

Hvordan man som fagperson forstår børn og unge, har betydning for hvordan problemer fortolkes og indsatser tilrettelægges. Alle fagpersoner, herunder socialrådgivere, har et underliggende menneskesyn, som rummer deres opfattelse af mennesket, og hvordan det udvikler sig. Nogen har et menneskesyn, der opfatter mennesket som et individ formet af omgivelserne gennem sociale relationer, hvor andre ser mennesket som et individ, der besidder en indre kerne, der er stabil hele livet og ikke ændrer sig. Uanset hvilket menneskesyn man har, har det betydning for, hvordan man møder andre mennesker samt hvilke handlemuligheder man som fagperson ser. For at undgå at personlige præferencer bliver styrende i arbejdet, er det nødvendigt at der skabes et tydeligt etisk grundlag og et fælles menneskesyn på arbejdspladsen, således at den faglige tilgang er hovedfokus frem for individuelle holdninger. Dette skal bidrage til en mere retfærdig og etisk korrekt indsats i arbejdet med børn som lider af skolevægning (Engen, Mølholt, & Jacobsen, 2024).

9.1 Retlig forståelse

Den retlige forståelse betyder, at man ser skolevægning inden for lovgivningens rammer, hvor man fokuserer på barnets ret til undervisning, trivsel og beskyttelse. Når barnet ikke får opfyldt deres behov for støtte og trivsel i skolen, kan det ses som en krænkelse af barnets og den unges retssikkerhed og rettigheder jf. Folkeskoleloven. Den retlige forståelse sætter fokus på behovet for, at socialrådgiveren og andre relevante aktører reagerer tidligt og inden for lovgivningens rammer, for at kunne sikre barnets tarv jf. Barnets Lov (Engen, Mølholt, & Jacobsen, 2024).

9.2 Samfundsstrukturelle forståelse

Ud fra den samfundsstrukturelle forståelse ses skolevægring som udtryk for, at samfundsmæssige og strukturelle faktorer påvirker barnet og den unges livssituation. Denne forståelse bygger på at skolevægring kan være forbundet med social ulighed eller manglende ressourcer i skolen, samt mangel på tidlig indsats fra kommunens side. Ud fra denne forståelse lægger man ikke kun fokus på barnet og den unge som individ, men også de systemer, der påvirker barnet og den unges skolevægring udefra, hvorfor det er vigtigt også at forbedre ressourcerne i kommunen samt at indsætte tidlig tværfaglig koordinering (Engen, Mølholt, & Jacobsen, 2024).

9.3 Relationelle og interaktionistiske forståelse

I den relationelle og interaktionistiske forståelse er der ikke fokus på, at barnet er 'problemet', men nærmere at miljøet omkring barnet og den unge ikke fungerer. Derfor bør samarbejdet mellem socialrådgiver, forældre og andre relevante socialfaglige aktører have fokus på socialisering, tryghed og tillid, samt identitetsdannelse, for barnet og den unge. Ud fra denne forståelse forekommer skolevægring som en reaktion på manglende tryghed og utilstrækkelig støtte i skolen og andre eventuelle omgivelser, hvorfor det er relevant at fokusere på barnets relationer og tilknytninger (Engen, Mølholt, & Jacobsen, 2024).

9.4 Diagnostiske forståelse

Ved brug af en diagnostisk forståelse, kan skolevægring forklares ved tilstedeværelse af individuelle udfordringer såsom ADHD, angst, depression eller autisme. Denne forståelse kan benyttes til at afdække særlige behov samt sætte fokus på konkrete hjælperedskaber. Dog kan den diagnostiske forståelse resultere i, at man udelukkende anser årsagen til skolevægring som en problematik hos barnet og den unge selv. Dette sker blandt andet hvis man ikke inddrager barnet og den unges omgivelser i afdækningen af årsagen til skolevægring (Engen, Mølholt, & Jacobsen, 2024).

Sammenfatning

Ved hver forståelse fokuserer man på bestemte aspekter af barnets liv, og kan derfor komme til at overse andre aspekter. Dette betyder også at den forståelse, der anvendes, har definitionsmagten, til at bestemme hvad barnet eller den unges problem defineres som, samt hvor problematikken ligger.

Eksempelvis kan man ved den diagnostiske forståelse give indblik i barnet og den unges symptomer og individuelle vanskeligheder, hvor de sociale og relationelle forståelser er i risiko for at blive overset. Omvendt kan den relationelle og interaktionistiske forståelse risikere at skygge for barnet eller den unges biologiske eller psykologiske behov, altså den diagnostiske forståelse. Det er derfor centralt at fagpersoner, herunder socialrådgivere, formår at justere deres børne- og ungesyn samtidig med at de er bevidste om det menneskesyn, der ligger bag deres professionelle handlinger og vurderinger.

10. Redegørelse af kompetencer

For at skabe forståelse for projektets problemformulering, herunder hvilke faktorer der har betydning for socialrådgiverens arbejde med børn, som lider af skolevægring, er det relevant at redegøre for kompetencer som er udvalgt på baggrund af vores problemfelt. Disse omhandler både faglige og personlige kompetencer, herunder kommunikation og mentalisering.

I socialrådgiverens arbejde med børn, som lider af skolevægring, bliver kompetencerne en central del af, hvordan skolevægring forstås og håndteres i praksis. Skolevægring er et komplekst fænomen, der oftest er påvirket af flere forskellige faktorer som individuelle, relationelle og strukturelle faktorer, hvorfor det er vigtigt, at socialrådgiveren i arbejdet kan anvende en vifte af kompetencer (Fleischer, 2018).

10.1 Faglige og personlige kompetencer

De faglige kompetencer, omhandler blandt andet socialrådgiverens evne til at omsætte sin faglige viden i praksis, og derfra analysere problemstillinger, og vurdere relevante indsatser og metoder i sager med skolevægring.

Som del af de faglige kompetencer indgår koblingskompetencerne, der handler om socialrådgiverens formåen til at kunne arbejde tværfagligt samt skabe et vellykket samarbejde mellem relevante aktører. Koblingskompetencerne består af en række forskellige kompetencer, henholdsvis 'brobygger', 'kommunikator', 'koordinator' og 'kooperation', der alle gør sig gældende i det tværfaglige samarbejde både mellem relevante fagpersoner og øvrige deltagere. Som brobygger fungerer socialrådgiveren som bindeled mellem barnet, familien og skolen samt andre relevante aktører. Rollen som kommunikator handler om at kunne formidle fagsprog, så det er let forståeligt for alle deltagere i samarbejdet, inklusive barnet og familien. Evnen som koordinator skal sikre sammenhæng

og opfølgning i sagerne samt at der er et overblik over aftaler og indsatser i arbejdet med børn som lider af skolevægning. Slutligt understøtter Kooperation det tværfaglige samarbejde, ved at sikre, at alle aktører forpligter sig i arbejdet og overholder aftaler. Overordnet set er disse koblingskompetencer et centralt redskab i arbejdet med børn som lider af skolevægning, da det bidrager til et vellykket samarbejde (Jørgensen, Lassen, & Baadsgaard, 2016).

Ifølge Rikke Posborg, dækker de personlige kompetencer blandt andet socialrådgiverens empati, kommunikation og anerkendelse (Posborg, u.å.). Desuden ved vi på baggrund af Pierre Bourdieus teori om habitus, at vi ubevidst benytter vores erfaringer i mødet med andre (Hansen, 2013). Vores erfaringer bliver en del af vores personlige kompetencer.

Ovenstående redegørelse præsenterer en række faglige og personlige kompetencer som kan være betydningsfulde i arbejde med børn som lider af skolevægning. Dog antages det, at det kan være svært at adskille de personlige og faglige kompetencer fra hinanden, da en del af kompetencerne opstår i samspillet mellem faglig viden og personlig tilgang.

10.2 Mentalisering som kompetence

Begrebet mentalisering handler om at kunne forstå egne og andres tanker, følelser og intentioner, samt hvordan disse kan påvirke adfærd. I arbejdet med børn som lider af skolevægning, er det en central kompetence at kunne forstå og håndtere, hvad der foregår i et barns tanker, følelser og behov. Dog ved vi aldrig med sikkerhed, hvad den anden oplever, hvorfor mentalisering også bygger på nysgerrighed og undersøgende tilgange (Hagelquist, 2022). Mentalisering spiller derfor en vigtig rolle i arbejdet med børn som lider af skolevægning, hvor socialrådgiveren bør møde barnet med nysgerrighed frem for antagelser og stigmatisering. Oftest ligger der altid følelser som frygt, skam, kontrol eller andre behov bag et barns adfærd, og derfor er mentalisering en fremragende kompetence, der giver mulighed for indblik i barnets tanker og følelser, som tit kan gemme sig (Hagelquist, 2022). Mentalisering som kompetence giver socialrådgiveren mulighed for at tolke problemstillinger og adfærd som en indre tilstand, frem for en modstand eller manglende vilje, som bidrager til ro, forebyggelse af konflikter og professionelt arbejde. Desuden kan evnen til at mentalisere bidrage til relationsdannelse og tillid mellem socialrådgiveren og barnet (Center for mentalisering, u.å.).

10.3 Kommunikation som kompetence

Kommunikationen ses også som en central kerne i arbejdet med børn som lider af skolevægring (Hemmer-Hansen, 2024). Socialrådgiveren har mange roller i sin profession, hvor vedkommende både skal kunne facilitere, rumme følelser og skabe struktur, samtidig med at der bibeholdes en balance mellem at være professionel og menneskelig (Matthiessen, Gerholt, Møller, & Zeeberg, 2019). Derfor kan kommunikation både beskrives som en faglig og personlig kompetence. Socialrådgiverens evne til at kommunikere struktureret og tydeligt er vigtigt for at skabe bedre forståelse. Socialrådgiveren formidler desuden også lovgivning, muligheder og processer i arbejdet, hvorfor det er vigtigt at fagsprog omsættes til forståeligt sprog. En gennemsigtighed som denne styrker øvrige deltagers oplevelse af at være en del af situationen, som kan øge deres vilje til at samarbejde (Eide & Eide, 2019).

Kommunikationen handler dog ikke kun om ord og udveksling af informationer, men ses også som noget, der foregår i stemningen og tilstedeværelsen. Socialrådgiverens fremtoning og rolige kommunikation kan bidrage til at skabe et trygt rum, især i situationer, hvor følelserne er stærke eller konfliktniveauet kan være højt. Det trygge rum kan desuden bidrage til, at aktørerne får bedre mulighed for at reflektere og indgå i dialogen konstruktivt (Eide & Eide, 2019). Kommunikationen er derfor en vigtig kompetence at besidde som socialrådgiver, der arbejder med børn som lider af skolevægring, da kompetencen bidrager til at forstå, give klarhed, nærvær og tryghed samt skabe relationer.

En socialrådgiver, der både mestrer evnen til at kommunikere og mentalisere, formår dermed at skabe tryghed i relationer og sager, støtte barnet og navigere i samarbejdet mellem forskellige aktører. Desuden formår socialrådgiveren at forstå adfærd, samtidig med at kunne omsætte forståelsen til handling, relation og samarbejde. Det antages derfor at mentalisering og kommunikation er betydningsfuldt i arbejdet med børn som lider af skolevægring.

11. Metodeafsnit

I følgende afsnit vil vi præsentere vores metodiske overvejelser, som ligger til grund for vores undersøgelse. Vi vil starte med at redegøre for den anvendte videnskabsteoretiske tilgang, hvorefter vi vil beskrive vores valg af metode samt fravalg heraf.

11.1 Hermeneutikken

I projektet arbejder vi ud fra den hermeneutiske tilgang, som tager udgangspunkt i samspillet mellem kontekst og fortolkning (Guldager, 2015). Sat i perspektiv, betyder dette eksempelvis, at det som hjemløse og udsatte mennesker værdsætter, ikke nødvendigvis er det samme som de velstillede borgere værdsætter, da konteksten for deres livssituation former deres forståelse af virkeligheden. Modsæt den hermeneutiske tilgang er der i den positivistiske tilgang mere fokus på at måle eller påvise objektive sammenhænge, hvilket ikke gør sig gældende i vores projekt. Hermeneutikken giver os mulighed for at fortolke og opnå en dybere forståelse af socialrådgiverens erfaringer og de betydninger, der knytter sig til arbejdet med skolevægning, hvor positivismen har andre fokusområder, der fokuserer på statistik og tal. Den hermeneutiske tilgang er derfor den mest optimale i vores projekt, da vi vil forsøge at undersøge og belyse, hvilke faktorer der har betydning for socialrådgiverens arbejde, med børn som lider af skolevægning (Guldager, 2015).

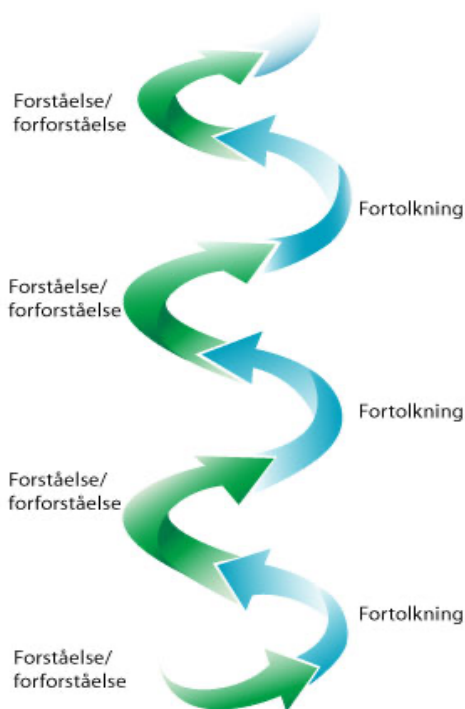
Den hermeneutiske cirkel

På baggrund af vores valg af hermeneutikken som videnskabsteoretisk tilgang, vil vi i følgende afsnit inddrage viden om den hermeneutiske cirkel, som ses på figur 1.

Den hermeneutiske cirkel ses som en fortolkningsproces, hvor den viden vi tilegner os, indgår i vores forståelse, som derefter bliver en del af vores forforståelse. Vi benytter dermed den nye viden til at justere vores tidligere forståelse, hvorefter vi nærmer os en mere nuanceret forståelse.

Fortolkningsprocessen som sker gennem den hermeneutiske cirkel, er uendelig, da vi som forskere gentagne gange bør vende tilbage til informanterne, for at sikre at vores forståelse stemmer overens med deres intention. Vores projekt er tidsbegrænset, og derfor kan vi ikke deltage i alle processens aspekter (Brinkmann & Kvale, 2015).

Figur 1



Kilde (Ebdrup, 2012)

11.2 Kvalitativ metode

I undersøgelsen i vores projekt anvender vi en kvalitativ metode, hvor vi med afsæt i hermeneutikken besvarer vores problemformulering:

‘Hvilke faktorer har betydning for socialrådgiverens arbejde i sager om børn som lider af skolevægring?’.

Valget af den kvalitative metode som tilgang i undersøgelsen, er grundet et ønske om at opnå en dybere indsigt og forståelse for, hvilke faktorer der har betydning for socialrådgiverens arbejde i sager om børn som lider af skolevægring. Dette skal desuden skabe indsigt i, hvilke forhold socialrådgiverne vurderer som betydningsfulde i arbejdet med sagerne. Formålet med kvalitative undersøgelser er at opnå forståelse for sociale fænomener gennem grundige beskrivelser af menneskers erfaring og kontekst, hvorfor den kvalitative tilgang er velegnet i vores tilfælde, for at skabe dybere viden om socialrådgiverens arbejde i praksis. Modsat den kvalitative metode ville den kvantitative metode fokusere på data og statistiske sammenhænge, hvilket ikke ville give samme viden og forståelse for individuelle og komplekse forhold, der kan forekomme i socialrådgiverens arbejde med sager om skolevægring (Thagaard, 2004).

Dataindsamlingen i den kvalitative metode kan blandt andet ske gennem observationer og interviews.

Observationer er relevante, hvis man skal indsamle viden om adfærd i konkrete situationer, hvor interview egner sig mere til indsamling af viden omkring fagpersoners perspektiver, refleksioner og erfaringer. Formålet med undersøgelsen i vores projekt er at forstå socialrådgiverens erfaringer og perspektiv, hvorfor vi har valgt at benytte interviews som primær metode. Vi præciserer vores metodiske valg og dens processer for at sikre gennemsigtighed og troværdighed, som også er anbefalet i den kvalitative forskning. Måden hvorpå den hermeneutiske tilgang støtter op om dette, er ved at fokusere på fortolkning, forståelsesudvikling og vores refleksion over egen forforståelse (Thagaard, 2004).

Interviews bygger på direkte kontakt mellem forskere og informanterne, hvorfor det er centralt at relationen mellem hinanden opbygges, og desuden fokuserer på tillid som en væsentlig faktor. Dette er med til at sikre kvaliteten af den indsamlede data. Det er vigtigt at informanterne føler sig trygge og respekterede, så de ønsker at dele erfaringer og perspektiver fra deres arbejde med skolevægring i praksis. I forbindelse med vores undersøgelse, vil vi som forskere forsøge at skabe trygge og behagelige rammer under interviewet, som også skal give plads til uddybning og refleksion. Dette skal være med til at øge muligheden for deling af dybdegående og relevante data, som skal give en bredere forståelse for de faktorer, der kan have betydning for socialrådgiverens arbejde med børn som lider af skolevægring (Thagaard, 2004).

11.3 Valg af interview

Når man benytter en kvalitativ metode i form af et interview, findes der forskellige typer af struktur der, afhængig af undersøgelsens formål, kan benyttes. En af disse typer af struktur kaldes det 'ustrukturerede interview', hvor der forud for interviewet kun er fastlagt overordnede temaer, da informanternes udsagn former interviewet. Dette betyder at informanternes erfaringer har indflydelse på samtalen retning. Modsat denne interviewform, findes det 'fuldt strukturerede interview', hvor samtalen baseres på baggrund af en interviewguide, hvor spørgsmålene, og rækkefølgen af disse, er fastlagt på forhånd. Denne interviewform benyttes i tilfælde hvor der ønskes en høj sammenlignelighed af de indsamlede svar. Det 'fuldt struktureret interview' kan eksempelvis benyttes på baggrund af den positivistiske tilgang, hvor formålet er at indsamle data og statistikker (Thagaard, 2004).

Slutligt har vi det 'delvis strukturerede interview', der også er kendt som det kvalitative forskningsinterview. Ved brug af denne struktur er der forud for samtalen udarbejdet en

interviewguide som indeholder fastlagte spørgsmål, hvor rækkefølgen af disse spørgsmål ikke er fastlagt. Denne struktur skal muliggøre at informanterne, på baggrund af deres svar, kan lægge op til yderligere diskussion. Derfor er det 'delvis strukturerede interview' relevant i situationer hvor formålet er at undersøge subjektive forståelser (Thagaard, 2004).

Vi har desuden overvejet, hvorvidt undersøgelsen skulle udarbejdes på baggrund af enkeltinterviews eller gruppeinterviews. Fordelen ved gruppeinterviews er at deltagerne har mulighed for at inspirere hinanden, ved at uddybe udsagn samt bygge videre på hinandens perspektiver. Dette kan medvirke til at fremme mere nuancerede data til undersøgelsen. Dog kan man ved brug af gruppeinterviews risikere at nogle deltagere fylder mere i samtalen end andre, hvilket kan medføre at øvrige relevante synspunkter tilbageholdes og dermed påvirker den indsamlede data (Thagaard, 2004).

I et ønske om at sikre at enhver informant kan udtrykke sine perspektiver uden påvirkning af andre deltagerudsagn, har vi valgt at benytte enkeltinterviews. Her er formålet at skabe plads til individuelle perspektiver, erfaringer og holdninger samt skabe mulighed for en dybdegående samtale (Thagaard, 2004).

11.4 Valg af informanter

I vores undersøgelse har vi valgt at interviewe tre socialrådgivere i myndighed, fordelt på forskellige børne- og familieområder, og som alle har erfaring indenfor arbejdet med skolevægning. Derudover har vi lavet et interview med en skolesocialrådgiver som ikke har en myndighedsrolle, hvorfor vi er bevidste om at vedkommende ikke kan give samme indsigt i undersøgelsesspørgsmålene som de øvrige informanter. Dog har vi valgt at anvende interviewet i analysen, da skolesocialrådgiverens erfaringer bidrager til et andet perspektiv på skolevægning.

11.5 Udarbejdelse af interviewguide

I vores projekt har vi i undersøgelsen udarbejdet en delvis struktureret interviewguide, der skal være med til at sikre, at undersøgelsesspørgsmålene danner grobund for vores interview, samt giver plads til at informanterne kan uddybe deres egne perspektiver og erfaringer i interviewet (Thagaard, 2004). Interviewguiden er delt op i tre temaer, der hver især illustrerer centrale dimensioner i vores problemformulering:

- 1) Betydningen af socialrådgiverens forståelse af skolevægning
- 2) Betydningen af socialrådgiverens kompetencer i arbejdet med skolevægning

3) De strukturelle rammers betydning for socialrådgiverens arbejde med skolevægning

I hvert tema har vi som forskere formuleret åbne og undersøgende spørgsmål, der blandt andet omhandler hvordan socialrådgiverne forstår skolevægning og hvilken betydning deres kompetencer har i sager om skolevægning, samt hvilken betydning de strukturelle rammerne har i arbejdet med sager om skolevægning. Når vi stiller spørgsmål, der begynder med 'hv', lægger vi op til refleksive og udfoldede svar, hvor vi ellers ville kunne risikere at få korte eller faktabaserede svar (Eide & Eide, 2019).

Interviewguiden er desuden udarbejdet med fokus på at undgå ledende spørgsmål. Benytter vi ledende spørgsmål, kan dette påvirke informanternes svar og dermed også undersøgelsens validitet, da svarene risikerer at være farvet af forskerens antagelser og holdninger. Derfor lægger vi op til, at informanterne, i højere grad, selv sætter ord på deres egne erfaringer og perspektiver. Dette er i forbindelse med et ønske om, at socialrådgiverens perspektiv på arbejdet med sager om skolevægning bliver belyst. Strukturen i vores udvalgte interviewform afspejler en delvis struktureret tilgang, hvor vi som forskere tager udgangspunkt i ovenstående temaer, men samtidig får mulighed for at stille andre spørgsmål, der er relevante til temaerne, såfremt informanten lægger op til dette (Thagaard, 2004).

11.6 Abduktiv tilgang

I vores projekt arbejder vi ud fra en 'abduktiv tilgang', som er en kombination mellem den induktive og deduktive tilgang. Den 'deduktive tilgang' fokuserer på en teori eller hypotese, man i forvejen kender til, hvorimod den 'induktive tilgang' har fokus på at danne sin egen teori eller hypotese uden at tage udgangspunkt i allerede eksisterende viden om det pågældende emne (Thagaard, 2004). Vi har udarbejdet tre forskellige undersøgelsesspørgsmål som skal bidrage til at vi kan besvare vores problemformulering. Disse undersøgelsesspørgsmål tager udgangspunkt i både den induktive og deduktive tilgang.

I vores første undersøgelsesspørgsmål vil vi undersøge, hvilken betydning socialrådgiverens forståelse af skolevægning har for deres arbejde i sager om børn som lider af skolevægning. Undersøgelsesspørgsmål et er ikke udarbejdet på baggrund af en udvalgt teori, men har derimod til hensigt at skabe sin egen teori. Derfor er dette undersøgelsesspørgsmål udarbejdet på baggrund af en induktiv tilgang (Thagaard, 2004).

I vores andet undersøgelsesspørgsmål vil vi undersøge, hvilken betydning socialrådgiverens

kompetencer har i deres arbejde med sager om børn der lider af skolevægning. I besvarelsen af det andet undersøgelsesspørgsmål arbejder vi deduktivt, da vi tager udgangspunkt i allerede eksisterende viden om kommunikation, anerkendelse, mentalisering og koblingskompetencer.

I vores tredje og sidste undersøgelsesspørgsmål vil vi undersøge, hvilken betydning de 'strukturelle rammer' har for socialrådgiverens arbejde med børn som lider af skolevægning. For at besvare vores tredje undersøgelsesspørgsmål arbejder vi ud fra den deduktive tilgang, da vi forstår de 'strukturelle rammer' ud fra Max Webers definition af bureaukrati (Thorsvik & Jacobsen, 2013) samt Michael Lipskys teori om street-level-bureaucracy (Christensen A. B., 2021) og dermed tager vi udgangspunkt i allerede eksisterende viden.

Blandingen mellem den 'deduktive' og 'induktive' tilgang betyder at vi anvender den 'abduktive' tilgang. Dette betyder, at vi både benytter allerede eksisterende viden om kompetencer og de strukturelle rammer, samtidig med at vi vil forsøge at lade vores kvalitative metode bidrage med ny viden om socialrådgiverens forståelse af skolevægning, som kan understøtte vores besvarelse af problemformuleringen (Thagaard, 2004).

11.7 Analysestrategi

I følgende afsnit vil vi redegøre for vores valg af analysestrategi, som vi vil forsøge at benytte i forbindelse med behandlingen af vores indsamlede data i form af interviews. Denne redegørelse skal bidrage til at læseren får en forståelse for processen.

I forbindelse med udarbejdelsen af vores analyse har vi valgt at inddele den i tre dele med udgangspunkt i vores undersøgelsesspørgsmål. De tre temaer vi har udvalgt dækker derfor over socialrådgiverens forståelse og kompetencer samt de strukturelle rammer socialrådgiveren arbejder under.

Denne type opdeling kaldes en tematiseret analyse, hvilket betyder at informanternes udsagn bliver sammenlignet under hvert enkelt undersøgelsesspørgsmål. Denne type opdeling vil give en dybere forståelse af undersøgelsesspørgsmålet samt skabe et overblik over den indsamlede data og de gennemgående temaer heri. Den tematiserede analysestrategi indebærer, at vi inddeler teksten i kategorier ud fra gentagne udsagn fra informanterne (Brinkmann & Kvale, 2015).

Disse kategorier dækker blandt andet over: 'skolevægning som problematik', 'fokus på samarbejde', 'personlige og faglige kompetencer', 'kompetencer i samarbejdet', 'organisatoriske rammer',

‘økonomiske rammer’ og ‘retlige rammer’ samt ‘skolesocialrådgiverens forebyggende arbejde’.

For at kunne opspore de gentagne udsagn fra informanterne benytter vi os af en kodningsproces. Når vi koder benytter vi os af forskellige nøgleord til at udpege relevante segmenter af teksten, hvortil vi benytter tre forskellige farver til overstregning. Kodningsprocessen kan enten tage udgangspunkt i en datastyret tilgang eller en begrebsstyret tilgang. I den datastyret tilgang findes nøgleordene ved gennemlæsning af materialet. I den begrebsstyret tilgang, findes nøgleordene på baggrund af allerede eksisterende begreber fra projektet. Vores kodningsproces tager udgangspunkt i en begrebsstyret tilgang, da vores nøgleord er fundet på baggrund af projektets genstandsfelt og begrebsafklaring, som undersøgelsesspørgsmålene er udarbejdet på baggrund af (Brinkmann & Kvale, 2015).

Desuden har vi i kodningsprocessen anvendt meningskondensering som strategi, hvilket betyder at vi har forsøgt at forkorte informanternes udsagn med fokus på centrale betydninger i disse. Formålet med meningskondenseringen er at skabe et overblik over relevant materiale til analysen, samtidig med at informanternes perspektiver bevares, således at validiteten af udsagnene bibeholdes. Meningskondensering har derfor til formål at bidrage til en systematisk kodning med mindst mulig fortolkning (Brinkmann & Kvale, 2015).

Havde vi derimod anvendt meningsfortolkning som strategi i kodningsprocessen, ville vores analyse i højere grad indeholde vores fortolkninger af informanternes udsagn frem for deres egne perspektiver. Dette betyder at vores fortolkning i højere grad ville have indflydelse på informanternes udsagn, hvilket ville have betydning for graden af validitet (Brinkmann & Kvale, 2015).

I analysen vil vi forsøge at skabe en helhedsforståelse ved at bevæge os mellem udvalgte dele af dataen og dataen i helhed, hvilket betyder at vi ser udvalgte dele af informanternes udsagn i sin kontekst (Thagaard, 2004). Idet vi fortolker på informanternes udsagn, benytter vi den hermeneutiske tilgang, hvor vi bryder den hermeneutiske cirkel, idet vores forforståelse påvirker hvordan vi analyserer den indsamlede data (Brinkmann & Kvale, 2015).

11.8 Etiske overvejelser

Vores etiske overvejelser for vores undersøgelse tager udgangspunkt i Steinar Kvale og Svend Brinkmanns syv forskningsfaser. I hver af de syv faser findes der etiske aspekter, eftersom en kvalitativ undersøgelse indebærer en balance mellem at tage hensyn til informanternes trivsel og integritet, og ønsket om at kunne få en mere dybdegående viden om emnet (Brinkmann & Kvale,

2015).

Kvale og Brinkmanns faser er med til at gøre os opmærksomme på, at vores undersøgelse er med til at bidrage til faglig viden, parallelt med at den styrker vores forståelse af socialrådgiverens arbejde med skolevægning. For at sikre et trygt samarbejde mellem os som forskere og informanterne vil vi forinden interviewene indhente samtykke, samt informere informanterne om, at der er fuld anonymitet i vores undersøgelse. Det er vores ansvar som forskere og interviewere at skabe et trygt rum hvor informanterne er villige til at dele deres perspektiver og erfaringer. Lykkedes dette ikke, kan vi derimod risikere at informanterne bliver lukkede i deres kommunikation, hvilket vil påvirke resultaterne af undersøgelsen. Et utrygt rum kan blandt andet opstå på baggrund af det ulige magtforhold, som er til stede, da vi som forskere og interviewere styrer rammerne for interviewet på baggrund af den udvalgte interviewform. I et forsøg på at udligne magtforholdet forud for interviewet, fremsender vi informanterne vores interviewguide, samt en beskrivelse af vores intentioner for interviewet. Formålet med dette er at bidrage til at informanterne føler sig forberedt på interviewet, samt at vi fremstår gennemsigtige (Brinkmann & Kvale, 2015).

Vi vil udføre tre enkeltinterviews med socialrådgivere med myndighed og en skolesocialrådgiver uden myndighed, hvor der vil blive anvendt en delvis struktureret interviewform. Denne interviewform bidrager til at centrale temaer er i fokus, samtidig med at informanternes erfaringer og perspektiver inddrages. Tidligere i vores projekt har vi inddraget den hermeneutiske tilgang, samt den hermeneutiske cirkel, hvorfor vi er opmærksomme på, at vi som forskere skal forsøge at være tro mod informanternes intentioner (Brinkmann & Kvale, 2015).

Interviewene skal efterfølgende transskriberes, hvilket udføres i overensstemmelse med reglerne for databeskyttelse, vi vil sikre os at informanternes anonymitet vil være overholdt, og ingen personfølsomme oplysninger vil fremgå i transskriberingen (Brinkmann & Kvale, 2015). På baggrund af vores etiske overvejelser i vores undersøgelse, vil vi sikre at informanternes udsagn bliver transskriberet korrekt i vores projekt, og ingen ord vil blive forvrænget.

12. Teoriafsnit

I dette afsnit vil vi præsentere udvalgte teorier, som vi finder relevante i forbindelse med analysen af vores tre undersøgelsesspørgsmål og herunder besvarelsen af vores problemformulering. For at besvare vores første undersøgelsesspørgsmål, vedrørende betydningen af socialrådgiverens forståelse

af skolevægning, har vi valgt at inddrage viden om Urie Bronfenbrenners økologiske udviklingsmodel (Harder & Nissen, 2011) og Erving Goffmans teori om stigmatisering (Goffman, 2009). For at besvare vores andet undersøgelsesspørgsmål, vedrørende betydningen af socialrådgiverens kompetencer i arbejdet med skolevægning, har vi valgt at inddrage viden fra Eide & Eides kommunikationsteori (Eide & Eide, 2019) og Axel Honneths anerkendelsesteori (Harder & Nissen, 2011). For at besvare vores tredje og sidste undersøgelsesspørgsmål, vedrørende betydningen af de strukturelle rammer i socialrådgiverens arbejde med skolevægning, vil vi inddrage viden om Max Webers teori om bureaukrati (Thorsvik & Jacobsen, 2013) og Michael Lipskys teori om street-level-bureaucracy (Christensen A. B., 2021).

I de kommende afsnit vil vi redegøre for ovenstående teorier.

12.1 Urie Bronfenbrenner

For at undersøge betydningen af socialrådgiverens forståelse af skolevægning vil vi redegøre for Urie Bronfenbrenners økologiske udviklingsmodel (Harder & Nissen, 2011).

Ifølge Bronfenbrenners økologiske udviklingsmodel skal man se og forstå mennesker og deres adfærd som en del af et system, som består af andre mennesker og miljøer. Bronfenbrenner mener, at samspillet mellem systemerne, som består af mennesker og miljøer, påvirker det enkelte menneskes udvikling og relationer. Den økologiske udviklingsmodel ses på figur 2 og består af fire systemer, som kaldes henholdsvis 'mikrosystem', 'mesosystem', 'eksosystem' og 'makrosystem'. I mikrosystemet findes de nære relationer og daglige miljøer, som i børns tilfælde, som blandt andet kan være familie, kammerater og skole. I dette system påvirkes barnets adfærd og trivsel direkte. Mesosystemet omfatter samspillet mellem relationerne og miljøerne i mikrosystemet. Dette dækker blandt andet over samarbejdet mellem skole og forældre eller mellem socialrådgiver og skole, hvilket indirekte påvirker barnet, uanset om samarbejdet er vellykket eller udfordret. Eksosystemet indeholder begivenheder som indirekte påvirker barnet, da det foregår udenom dem. Dette kan indebære tværfaglige møder som barnet ikke er deltagende i, men som har indflydelse på barnet, da eventuelle beslutninger som træffes, omhandler barnets situation. Udenom eksosystemet ses makrosystemet, som består af politiske prioriteringer og eksisterende lovgivning, hvilket medvirker til at sætte rammerne for hvilke ressourcer der er tilgængelige i det sociale arbejde, herunder hvilke indsatser der kan iværksættes (Harder & Nissen, 2011).

Den økologiske udviklingsmodel er relevant for socialrådgiverens arbejde med børn som lider af skolevægring, da den påpeger, hvordan børns udvikling og adfærd ikke alene kan forklares ud fra individuelle forhold, men at sociale- og samfundsmæssige faktorer spiller sammen på flere niveauer (Harder & Nissen, 2011).

Figur 2

Den udviklingsøkologiske model



Kilde (Børn og unge på tværs, u.d.)

12.2 Erving Goffman

For at undersøge betydningen af socialrådgiverens forståelse af skolevægring vil vi redegøre for Erving Goffmans teori om stigmatisering (Goffman, 2009).

Vi ved på baggrund af bogen, 'Jeg vil ikke i skole', at børn og unge med skolevægring ofte kan føle sig forkerte, fordi de ikke kan gå i skole på lige fod med deres jævnaldrende og derfor ikke kan leve op til skolen og samfundets forventninger (Fleischer, 2018). På baggrund af denne viden er det relevant at redegøre for Erving Goffmans teori om stigma, da det kan påvirke socialrådgiverens forståelse af skolevægring. Ifølge Goffman skabes stigma når et individ anses som afvigende eller utilstrækkelig i forhold til samfundets normer og på den baggrund får et negativt socialt ry. Det at blive stigmatiseret kan påvirke individets selvopfattelse og motivation for at deltage i sociale

situationer og kan dermed medføre social isolation, usikkerhed og undgåelsesadfærd, som alle er faktorer der i forvejen kan være en del af problematikken i sager om skolevægning. En manglende forståelse for betydningen af stigmatisering kan forværre barnets oplevelse af marginalisering. Derfor er det vigtigt at socialrådgiveren, som arbejder med sager om skolevægning, møder barnet med empati og anerkendelse, så følelsen af stigmatisering kan reduceres og et samarbejde kan opstå. På baggrund af DRs dokumentar ‘Skolens tabte børn’, kan der argumenteres for at hele familien påvirkes når et barn lider af skolevægning. Dermed kan hele familien opleve stigmatisering (Goffman, 2009).

12.3 Eide & Eide

For at undersøge betydningen af socialrådgiverens kompetencer i arbejdet med skolevægning, finder vi det relevant at redegøre for Eide & Eides kommunikationsteori (Eide & Eide, 2019).

I socialrådgiverens arbejde med børn som lider af skolevægning, er kommunikationen en central faktor mellem både barn, forældre og andre relevante aktører. Børn som lider af skolevægning er oftest præget af mistrivsel, angst, ubehagelige oplevelser og nederlag samt manglende tillid, hvilket stiller krav til socialrådgiverens måde at kommunikere på. Kommunikationen er ifølge Eide & Eide en proces, hvori man gennem aktiv lytning og anerkendelse skaber relationer på baggrund af forståelse og tillid (Eide & Eide, 2019). Som fagperson besidder socialrådgiveren en højere magt end borgeren, hvilket skaber et asymmetrisk forhold. Det asymmetriske forhold opstår, da socialrådgiveren har magten til at tage vigtige beslutninger, samt besidder en viden, som borgeren nødvendigvis ikke har (Christensen A. B., 2021). I arbejdet med børn er det derfor særligt vigtigt at være opmærksom på kommunikationen og magtforholdet, da børn oftest er i en position, hvor de er afhængige af de voksnes vurderinger. Derfor bør socialrådgiveren være ekstra opmærksom på dette i arbejdet med børn som lider af skolevægning, for at styrke barnets oplevelse af at blive forstået, anerkendt og taget alvorligt. Dette gør sig desuden også gældende i kommunikationen med forældrene og andre relevante aktører (Eide & Eide, 2019).

I Eide & Eides teori findes der blandt andet den ‘professionelle kommunikation’, hvor der er fokus på formålet med samtalen og etikken heri. I sager med skolevægning kan den professionelle kommunikation gøre sig gældende ved, at man fokuserer på at afdække bekymringer og ressourcer hos barnet, samt at udtrykke forståelse for barnets egen oplevelse og møde barnet med nysgerrighed. (Eide & Eide, 2019)

I samtaler eller møder med forældrene og andre relevante aktører, som eksempelvis lærere, pædagoger og PPR, gør den professionelle kommunikation sig også gældende, hvor socialrådgiveren har formålet for øje. Formålet kunne her være at afdække informationer og viden om de relationelle og interaktionistiske faktorer hos barnet. Eide & Eide tillægger derudover stor værdi i anerkendelse og empati i kommunikationen, hvor anerkendelse indebærer at barnets perspektiv og oplevelser bliver gyldiggjort, uanset om socialrådgiveren er enig eller ej. I sager om skolevægning kan barnet have haft mange oplevelser med nederlag og manglende forståelse, hvorfor anerkendelse er en central evne. Udover anerkendelse, kan socialrådgiveren ligeledes lægge fokus på empati, spejling og aktiv lytning, som kan bidrage til at skabe en tryk relation, og øge chancen for at barnet kan italesætte følelser og udfordringer. Dette gælder både i kommunikationen med barnet, men også forældrene og andre relevante aktører (Eide & Eide, 2019).

Ifølge Eide & Eide er 'aktiv lytning' også en central kommunikationsstrategi, som indebærer både nonverbal og verbal kommunikation. Den nonverbale kommunikation dækker blandt andet over kropssprog, øjenkontakt, tone og ansigtsudtryk, hvor den verbale kommunikation dækker blandt andet over spejling af følelser, reformuleringer og nysgerrige spørgsmål. En bevidsthed om disse bidrager til at barnet opnår en følelse af at blive hørt og forstået. En mangel på aktiv lytning kan medføre en svækket relation og et besværliggjort samarbejde. Socialrådgiveren kan med fordel benytte sig af nonverbal kommunikation til at give plads til stilhed, pauser og barnets egne formuleringer, og dermed bidrage til at barnet føler sig inddraget og hørt. I samtaler med forældrene og andre relevante aktører er den aktive lytning også afgørende for, om samarbejdet kan fungere, hvorfor denne kommunikationsevne også gør sig gældende her. (Eide & Eide, 2019)

Overordnet set er Eide & Eides kommunikationsteori en afgørende faktor i samarbejdet med barnet, forældrene og andre relevante aktører i sager om skolevægning, da den kan bidrage til en tryk relationsdannelse og dermed et vellykket samarbejde.

12.4 Axel Honneth

For at undersøge betydningen af socialrådgiverens kompetencer i arbejdet med skolevægning finder vi det relevant at redegøre for Axel Honneths anerkendelsesteori (Harder & Nissen, 2011).

Axel Honneths anerkendelsesteori omhandler hvordan et individ danner sin identitet og muligheder for at handle i livet på baggrund af anerkendelse. Desuden mener Honneth, at anerkendelse sker gennem relationer og i samspil med andre, hvorfor mangel på anerkendelse ikke ses som et individuelt problem, men et problem, der opstår gennem relationer, samspil og samfund. Ifølge Honneths teori er anerkendelse afgørende for individets udvikling af identitet samt selvværd og selvforståelse. I teorien findes der tre forskellige former for sfærer, hvor anerkendelse kan finde sted, herunder den private, solidariske, og retlige sfære, som alle bidrager til udvikling af selvværd, selvrespekt og selvtilid. En mangel på anerkendelse, i mindst én af de forskellige sfærer, kan resultere i mistrivsel, tilbagetrækning eller modstand til sociale fællesskaber, herunder skolen (Harder & Nissen, 2011).

‘Den private sfære’ omhandler anerkendelse i nære relationer, som heri består af omsorg og støtte. Børn som lider af skolevægring og oplever mangel på anerkendelse i denne sfære, kan opleve utryghed eller manglende tillid hos de voksne. Selvom socialrådgiveren agerer som fagperson, og derfor repræsenterer et system, kan vedkommende stadig indgå i den private sfære gennem en omsorgsfuld og professionel relation til barnet eller forældrene, og dermed give følelse af tryghed og tillid hos alle parter (Harder & Nissen, 2011).

‘Den solidariske sfære’ omhandler at blive anerkendt socialt, hvor individet oplever at blive værdsat for sine evner og væremåde samt bidrag til fællesskabet. I sager om skolevægring kan et barn miste sin plads i fællesskabet samt social tilknytning til skolen, og kan derfor opleve marginalisering eller stigmatisering. Dette kan medføre mangel på anerkendelse i den solidariske sfære. Anerkendelse i den solidariske sfære gør sig også gældende hos forældrene, samt andre relevante aktører (Harder & Nissen, 2011).

‘Den retlige sfære’ handler ifølge Honneth om, at man bliver anerkendt som et rettighedsbærende individ. I arbejdet med børn som lider af skolevægring, er denne form for anerkendelse relevant, da børn oftest kan føle at beslutninger og afgørelser bliver truffet hen over hovedet på dem. Her har socialrådgiveren en vigtig rolle i at sikre, at barnets tarv og rettigheder bliver taget alvorligt, hvor vedkommende sørger for at inddrage barnets perspektiv. Dette kan være med til at styrke barnets selvrespekt og følelse af at være medspiller i eget liv. En anerkendelse på dette område gør sig desuden også gældende for forældrene, samt andre relevante aktører (Harder & Nissen, 2011).

Axel Honneths anerkendelsesteori har betydning for socialrådgiverens kompetencer i arbejdet med børn som lider af skolevægring, da anerkendelse fremstår som en afgørende faktor i barnets udvikling af identitet samt selvværd og selvforståelse. Viden omkring henholdsvis den private, solidariske og

retlige sfærer i anerkendelsesteorien giver socialrådgiveren mulighed for at identificere, om barnet føler mangel på anerkendelse i en af disse sfærer. På den måde kan socialrådgiveren træffe beslutninger med fokus på, at barnet opnår anerkendelse i de pågældende sfærer.

12.5 Max Weber og Michael Lipsky

Både Max Weber og Michael Lipsky giver hver deres perspektiv på, hvordan socialrådgivere arbejder inden for det offentlige system inden for en bureaukratisk struktureret ramme.

Max Weber beskriver bureaukrati som en måde at strukturere organisationer på. Weber mener at bureaukratiske organisationer er regelstyrede med tydeligt afgrænsede ansvarsområder, som skal sikre at beslutninger træffes ud fra formelle retningslinjer frem for personlige ønsker og holdninger. Denne form for struktur skal sikre retfærdighed, ensartethed og forudsigelighed i organisationen, dog kan det samtidig begrænse muligheden for fleksibiliteten i praksis. Weber belyser at en regelstyrede organisation kan skabe en distance mellem det offentlige system og borgeren, da der ofte fokuseres på at overholde reglerne i stedet for at tage hensyn til borgerens individuelle behov (Thorsvik & Jacobsen, 2013).

I vores projekt består de strukturelle rammer af henholdsvis de retlige, økonomiske, politiske og organisatoriske rammer. Vi vil herunder benytte Michael Lipskys teori om 'street-level-bureaucracy' til at redegøre for de ovenstående rammers betydning for socialrådgiverens arbejde.

Lovgivningen og retningslinjerne som socialrådgiveren arbejder under, kendetegnes som de 'retlige rammer', og er med til at skabe ensartethed og retssikkerhed. Dog påpeger Lipsky, at lovgivningen oftest kan fremstå uklar eller åben for fortolkning, hvorfor socialrådgiveren i visse tilfælde skal gøre brug af sit skøn (Christensen A. B., 2021). Ifølge Barnets Lov (BL) skal børnene nu inddrages løbende i sagsbehandlingen jf. BL §5, stk. 3, frem for på bestemte tidspunkter. Dette betyder at det er op til den enkelte socialrådgiver at vurdere hvornår i sagsforløbet børnene bliver inddraget. Denne lovændring bekymrer lektor i børneret, Anne Mørk. Hun siger følgende:

"Jeg kan godt være bekymret for, at det kan være svært at måle på, om de så rent faktisk bliver hørt i tilstrækkelig grad" (Christensen & Jørgensen, 2025).

Dette understøtter Lipskys teori om, at lovgivningens betydning for praksis ofte afhænger af socialrådgiverens fortolkning og skøn (Christensen A. B., 2021).

De 'økonomiske rammer' indebærer elementer som ressourcer og tid, hvor mangel på disse, ifølge Lipsky, kan påvirke socialrådgiverens arbejde. Det betyder at socialrådgiveren skal prioritere og eventuelt gå på kompromis med opgaverne, hvilket kan betyde, at nogle sager kan blive nedprioriteret. De 'politiske rammer' indebærer overordnede beslutninger og mål for hele landet, men også i hver kommune. Ifølge Lipsky bliver disse beslutninger og mål først implementeret reelt i praksis gennem fagpersonernes fortolkninger og handlinger, hvilket betyder, at socialrådgiveren er med til at forme de politiske beslutningers betydning i praksis. Slutligt findes de 'organisatoriske rammer', som omhandler strukturer, styring og krav i en organisation, herunder det offentlige system. For socialrådgiveren kan disse rammer skabe et 'krydspres' og dilemmaer mellem organisationens krav og et barns individuelle behov (Christensen A. B., 2021). Når socialrådgiverens arbejde begrænses af de strukturelle rammer, kan det have betydning for at borgernes forventninger ikke imødekommes, hvori der opstår et krydspres. Socialrådgiveren kan grundet krydspreset føle sig nødsaget til at gå på kompromis med faglige standarder, hvilket kan opleves som en belastning for socialrådgiveren (Christensen A. B., 2021).

Lipsky belyser tre centrale afværgemekanismer som socialrådgiverne i frontlinjen kan anvende i praksis for at håndtere krydspreset. Disse mekanismer kaldes henholdsvis 'prioritering', 'rationering' og 'kontrol af klienter'. 'Prioritering' som afværgemekanisme omhandler at socialrådgiveren udvælger hvilke sager der fokuseres på først. Lipsky kalder det 'creaming', når sagerne, der fremstår ukomplicerede og nemme, vælges først. Derudover vil de mere akutte sager oftest prioriteres. Afværgemekanismen 'rationering' indebærer at begrænse efterspørgslen og dermed mindske sagstallet. Dette kan blandt andet ske ved at skabe ventelister og køsystemer samt henvise til anden form for hjælp. Rationering kan også ske gennem standardisering af rutiner og faste procedurer, hvilket reducerer behovet for individuelle vurderinger, som er tidskrævende. Den sidste afværgemekanisme kalder Lipsky for 'kontrol af klienter', hvilket indebærer at organisationen strukturerer de fysiske rammer og regler således at borgerens adfærd styres. Det betyder at sagsgangen bliver mere forudsigelig og håndterbar. Kontrollen opnås blandt andet gennem faste mødestrukturer og ulige magtforhold, herunder muligheden for at sanktionere ved manglende deltagelse fra borgerens side (Christensen A. B., 2021).

Disse tre afværgemekanismer muliggør at socialrådgiverne kan udføre deres arbejde under pressede vilkår, men de belyser også hvordan manglende ressourcer og dermed strukturelle begrænsninger påvirker arbejdet i praksis (Christensen A. B., 2021).

Michael Lipskys teori om ‘Street-level-bureaucracy’ supplerer Webers teori ved at fokusere på frontlinje arbejdet. Lipsky belyser nemlig at socialrådgivere i praksis må træffe beslutninger på baggrund af deres socialfaglige skøn, trods begrænsede ressourcer og tidspres grundet politiske prioriteringer (Christensen A. B., 2021).

Max Webers teori belyser hvorfor regler og hierarki er nødvendige for systemets funktion (Thorsvik & Jacobsen, 2013), mens Michael Lipsky forklarer hvorfor socialrådgiverens egne vurderinger har betydning for, hvordan børn som lider af skolevægring, modtager støtte. Samspillet mellem det offentlige system og dets rammer og socialrådgiverens skøn har betydning for arbejdet i praksis samt udfaldet heraf (Christensen A. B., 2021).

13. Analyse

I følgende afsnit vil vi ud fra vores undersøgelse analysere, hvilke faktorer, der har betydning for socialrådgiverens arbejde med børn som lider af skolevægring. For at skabe overblik samt bidrage til en grundig analyse vil afsnittet blive opdelt i de tre undersøgelsesspørgsmål, hvorefter der vil være en delkonklusion til hvert undersøgelsesspørgsmål.

13.1 Undersøgelsesspørgsmål 1:

- Hvilken betydning har socialrådgiverens forståelse af skolevægring, for arbejdet med børn som lider af skolevægring?

I følgende afsnit vil vi analysere betydningen af socialrådgiverens forståelse af skolevægring med udgangspunkt i de fire børne- og ungesyn henholdsvis de retlige-, samfundsstrukturelle-, relationelle og interaktionelle-, diagnostiske syn (Engen, Mølholt, & Jacobsen, 2024). For at kunne konkludere betydningen af socialrådgiverens forståelse af skolevægring er det nødvendigt først at identificere socialrådgiverens forståelse. I et forsøg på at tydeliggøre betydningen af socialrådgiverens forståelse af skolevægring, finder vi det relevant at inddrage Urie Bronfenbrenners økologiske udviklingsmodel og Ervings Goffmans teori om stigma.

Skolevægring som problematik

Da informanterne, som deltog i vores undersøgelse, blev spurgt ind til deres tanker om begrebet skolevægring svarede informant 2 følgende:

Udsagn 1: *“Det jeg tænker, er at det er meget sammensat, og det er meget kompliceret”* (Bilag 2)

Udsagn 2: *“... vi skal have fokus væk fra barnet, og vi skal have det over på det samarbejde. Det er vigtigt at man ikke forventer at løsningen findes hos barnet ved at spørge dem om alt muligt og presse dem mere end de allerede er”* (Bilag 2)

Informant 2 taler i udsagn 1 ind i, at skolevægning kan være en kompliceret problemstilling, som er sammensat af flere faktorer, hvor samarbejdet mellem skole, forældre og forvaltningen indgår. Dette kan understøttes af Urie Bronfenbrenners økologiske udviklingsmodel, som handler om at forstå menneskers adfærd som en del af et system, hvori andre mennesker og miljøer indgår. Bronfenbrenner mener, at samspillet mellem disse systemer er med til at påvirke det enkelte menneskes udvikling og relationer. Udsagnene fra informant 2 kan tilkobles mesosystemet i den økologiske udviklingsmodel, da samarbejdet mellem de forskellige aktører har en direkte påvirkning på barnet, som befinder sig i mikrosystemet. I udsagn 2 påpeger informant 2, at der bør være mindre fokus på barnet og mere fokus på samarbejdet mellem forvaltning, skole og forældre, samtidig med at man skal undgå for meget pres på barnet. I henhold til dette ønsker informant 2 et mindre fokus på individniveauet, der i Bronfenbrenners økologiske udviklingsmodel kaldes mikrosystemet, derimod ønsker informant 2 et øget fokus på omgivelserne omkring barnet og samarbejdet (Harder & Nissen, 2011).

Da informant 2 lægger vægt på systemerne omkring barnet, antages det, at informanten hentyder til at problematikken og løsningen heraf findes i samarbejdet mellem skole, forældre og forvaltning. Denne forståelse taler ind i det relationelle og interaktionistiske syn, da dette syn har fokus på tilknytningen og socialiseringen af barnet, og mener at problemerne opstår i samspil mellem barnet og dets omgivelser (Engen, Mølholt, & Jacobsen, 2024). Informant 4 giver udtryk for at besidde samme forståelse som informant 2 med udsagnet:

“Men helt konkret, så kan man sige, der er noget skolemæssige, der er noget klasseledelse og inklusions del i forhold til hvordan barnet har det i det fællesskab, det er sat i.” (Bilag 2)

Informant 1 understøtter samme forståelse af skolevægning som informant 2 og 4. Informant 1 siger følgende:

“Jeg ser tit skolevægning som fx et samspil mellem barnet og omgivelserne. Sådan noget som

skolemiljø, familieforhold og barnets psykiske trivsel hænger tæt sammen og påvirker meget hinanden.” (Bilag 1)

Informant 1 beskriver skolevægring som et samspil mellem barnet og omgivelserne, herunder skolemiljø, familieforhold og barnets psykiske trivsel. Dette betyder at informant 1 forstår barnets problematik ud fra det diagnostiske- samt det relationelle og interaktionistiske syn, hvilket betyder at informant 1 forstår skolevægring som en problematik som både kan opstå i systemerne rundt om barnet, men også hos barnet selv. Det diagnostiske syn kan bidrage til en forståelse af barnets symptomer og individuelle vanskeligheder, dog kan man ved brug af dette syn risikere at overse sociale og relationelle forhold. Det er derfor betydningsfuldt at informant 1 giver udtryk for at vedkommende benytter sig af begge syn i forståelsen i sager om børn som lider af skolevægring (Engen, Mølholt, & Jacobsen, 2024). I henhold til emnet om psykiske lidelser siger informant 3 følgende:

“Altså, i dag er angst - og selvfølgelig ved man godt, at det er ubehageligt at være angst og bange, men det er man jo ikke 24 timer i døgnet. Så det bliver jo svært.” (Bilag 1)

Informant 3 forholder sig kritisk til psykiske sygdomme som angst. Som forskere fortolker vi ovenstående udsagn som en potentiel stigmatisering af børn med psykiske lidelser, da informant 3 giver udtryk for at vedkommende negligerer kompleksiteten og alvoren af angst som psykisk lidelse. Udsagnet kan tolkes som en forståelse, hvor informant 3 indirekte problematiserer barnets psykiske lidelse som manglende robusthed og vilje, hvilket kan medføre en følelse af stigmatisering for barnet (Goffman, 2009).

Dette kritiske syn kan have betydning for informant 3's arbejde med børn som lider af skolevægring, da informantens syn kan komme til udtryk som manglende anerkendelse i kommunikationen med barnet (Harder & Nissen, 2011). Dette kan vanskeliggøre relationen mellem informant 3 og barnet. Informant 3 fortæller ligeledes følgende, vedrørende skolevægring:

Udsagn 1: *"Det er fordi, at vi nogle gange synes, det er lidt besværligt og lidt uforståeligt, at det er blevet så stort et problem, at børn ikke kommer i skole.” (Bilag 1)*

Udsagn 2: *“Det er også blevet til diskussion, om man skal gå i skole eller ej. Hvor de siger, at hvis de har et barn, der går i 1.klasse, vi kan jo ikke tvinge ham skole? Jo, det kan i faktisk godt.” (Bilag*

1)

I disse udsagn stiller informant 3 sig kritisk overfor skolevægning som problematik, og det kan derfor antages, at informanten undervurderer konsekvenserne og udviklingen af skolevægning som problematik. Det kan ydermere argumenteres for at informant 3 giver udtryk for, på baggrund af udsagn 2, at vedkommende generelt er uforstående overfor skolevægning som problematik. Informant 3 påpeger ligeledes hvordan forældrene har til ansvar at få deres børn i skole, selvom børnene ikke ønsker det. Det kan derfor antages, at informant 3 mangler forståelse for børnenes perspektiv og oplevelse af skolegangen, hvilket kan have betydning for hvordan informanten håndterer arbejdet med sager om skolevægning. Der kan derfor argumenteres for at informanten ikke ser sager om skolevægning som tilstrækkelig alvorlig, hvilket kan have betydning for kvaliteten af arbejdet.

Informant 3 siger desuden følgende:

“Jeg synes, det fylder meget på landsplan, det her med unges og skolebørns trivsel. Der er nogle, der laver fjernsynsprogrammer, hvor forældre sidder der og græder over deres børn ikke kommer i skole.” (Bilag 1)

I ovenstående udsagn hentyder informant 3 til DR's dokumentar 'Skolens tabte børn', hvor vedkommende endnu engang forholder sig kritisk over for alvoren af skolevægning (DR1, 2025). Dette afspejles desuden i følgende udsagn fra informant 3:

“Men jeg kan godt nok føle, at fraværssager godt kan få lidt lav prioritering herinde, hvor der sådan kan blive sagt: Nå, men det skolefravær, det kan vi få en af vores studentermedhjælpere til at kigge på...” (Bilag 1)

I ovenstående udsagn beskriver informant 3 at vedkommendes arbejdsplads er tilbøjelig til at nedprioritere sager om skolevægning, trods at sagerne ofte er komplekse. Dette kan tyde på at skolevægning ikke anses som værende en alvorlig problemstilling, hvilket understøttes af informantens tidligere udsagn om at vedkommende synes at det er uforståeligt at skolevægning er blevet et stort problem. Informant 3 beskriver ligeledes i undersøgelsen, at løsningen i sager om skolevægning ofte kræver, at forældrene tager mere ansvar for at få deres børn i skole. Informant 3 forstår skolevægning som en

problematik, der forværres ved at forældrene beholder deres børn hjemme og at meget af arbejdet med sager om skolevægning omhandler forældrenes forståelse og håndtering af børnene. Igennem vores undersøgelse, bliver det tydeligt at informant 3 tillægger forældrene meget ansvar i forbindelse med skolevægningssager.

Der kan argumenteres for at informant 3 har tendens til at se unuanceret på sager om skolevægning, da informanten giver udtryk for at det i højere grad er forældrenes ansvar at løse problematikken. På baggrund af dette kan det antages, at informanten er i risiko for at overse, hvordan løsningen til skolevægningen kan foreligge andre steder end hos forældrene, herunder i et samarbejde mellem forældre, forvaltning og skole. Desuden kan informantens unuancerede syn besværliggøre samarbejdet fra start, da det antages at vedkommende derfor ikke tilgår sagen med den nødvendige åbenhed.

Fokus på samarbejdet

Flere udsagn peger på, at samarbejdet mellem skole, forvaltning og forældrene er vigtigt. Informant 2 siger blandt andet:

Udsagn 1: *“Løsningen skal findes i omgivelserne rundt om barnet, især i samarbejdet mellem forvaltning, skole og forældre”* (Bilag 2)

Udsagn 2: *“Fordi det er helt klart min erfaring og opfattelse, at der, hvor der skal ske noget, det er i samarbejdet. Det er de voksne, der skal gå ind og tage ansvar for den her situation.”* (Bilag 2)

Udsagn 3: *“...det der med samarbejdet, det er det, der er vigtigst”* (Bilag 2)

Informant 2 understreger vigtigheden i at prioritere et stærkt samarbejde mellem forældre, forvaltningen og skolen, da vedkommende mener at det er her løsningen til sager om skolevægning findes. I de ovenstående udsagn taler informant 2 ind i det relationelle- og interaktionistiske syn, da man gennem dette syn har fokus på samspillet mellem barnet og dets omgivelser (Engen, Mølholt, & Jacobsen, 2024). Informant 2 viser derfor forståelse for vigtigheden af det helhedsorienterede blik i arbejdet, hvilket også taler ind i Bronfenbrenners økologiske udviklingsmodel, hvori samspillet mellem systemerne har betydning for barnet på individniveau (Harder & Nissen, 2011).

Informant 1 siger følgende angående tværfagligt samarbejde i sager om skolevægring:

Udsagn 1: *“...samarbejdet mellem lærere, PPR og fx andre faggrupper synes jeg er meget afgørende.”* (Bilag 1)

Udsagn 2: *“...mine gode erfaringer er klart, at et tværfagligt samarbejde er rigtig vigtigt for at vi kan finde frem til aftaler og løsninger.”* (Bilag 1)

Disse udsagn fra informant 1 vedrørende samarbejdet mellem faglige aktører, understøtter ligeledes Bronfenbrenners økologiske udviklingsmodel, som taler ind i, at samspillet mellem de forskellige systemer påvirker barnet på individniveau. Både informant 1 og 2's fokus på samarbejdet viser, at de har en bevidsthed om, hvordan systemerne påvirker hinanden, herunder hvordan individerne i barnets mesosystem påvirker barnet i mikrosystemet (Harder & Nissen, 2011). Dette viser at informant 1 og informant 2 begge besidder det relationelle- og interaktionistiske syn, hvilket betyder at begge informanter har fokus på samspillet mellem barnet og dets omgivelser (Engen, Møhlholt, & Jacobsen, 2024). I modsætning til informant 3, viser dette at informant 1 og 2 har forståelse for at løsningen findes i samarbejdet mellem de voksne omkring barnet, og ikke udelukkende hos forældrene. Det antages på baggrund af ovenstående, at kvaliteten af samarbejdet afhænger af, hvilken forståelse socialrådgiveren har til arbejdet med sager om skolevægring. Socialrådgiverens forståelse kan blandt andet have betydning for måden socialrådgiveren kommunikerer på, hvilket kan påvirke relationsdannelsen mellem socialrådgiveren, barnet og forældrene. En god kommunikation kan derfor være afgørende for et vellykket samarbejde (Eide & Eide, 2019).

Informant 4 taler, i nedenstående udsagn, ind i kvaliteten af samarbejdet samt resultaterne heraf:

Udsagn 1: *“Den består i at tale med barnet, lytte til forældrene og gøre sig nysgerrige på, hvad er det skolen oplever, og hvem oplever hvad, og hvorfor er det et problem. Kvaliteten i det, er vigtig, tænker jeg”* (Bilag 2)

Udsagn 2: *“...det der med samspilsprocessen. Det ved jeg også, at ting spiller på en eller måde sammen, og det er en vekselvirkning mellem de forskellige ting, der skaber resultatet eller summen.”* (Bilag 2)

Informant 4 giver i udsagnene ovenover udtryk for vigtigheden af et samarbejde mellem forvaltningen, forældrene og skolen, samt kvaliteten heraf. Informant 4 lægger fokus på kommunikationen mellem barnet, forældrene og skolen, hvor informanten understreger vigtigheden i at forholde sig nysgerrig på forskellige deltagers perspektiver. Et fokus på nysgerrighed og kommunikation har betydning for relationsdannelsen, hvilket i sidste ende kan bidrage til et vellykket samarbejde (Eide & Eide, 2019).

Delkonklusion

I nærværende afsnit har vi valgt at analysere, hvilken betydning socialrådgiverens forståelse af skolevægning har for arbejdet med børn som lider af skolevægning. Vi har fundet frem til følgende:

Analysen viser, hvilken betydning socialrådgiverens forståelse af skolevægning har i arbejdet med børn som lider af skolevægning, og hvordan forståelsen kan påvirke socialrådgiverens håndtering af problemstillingen i praksis. Informanternes forskellige perspektiver og erfaringer bliver inddraget gennem analysen, hvor det relationelle og interaktionistiske syn særligt er dominerende hos informant 1, 2 og 4. Ud fra dette kan det konkluderes, at socialrådgiverne forstår skolevægning som en kompleks problematik, der ofte opstår i samspillet mellem skole, forældre og barnet. Hos informant 3 dominerer en mere kritisk og unuanceret forståelse af skolevægning som problematik. Dette belyser, at nogle socialrådgivere kan have en tendens til ikke at forstå alvoren af skolevægning som problematik. Denne forståelse kan medføre en risiko for stigmatisering af børnene, og kan med afsæt i Erving Goffmans teori om stigmatisering, være med til at påvirke relationsdannelsen mellem socialrådgiveren og barnet som lider af skolevægning, da synet kan komme til udtryk i kommunikationen. I tilfælde af at socialrådgiveren ikke formår at sikre en god kommunikation, kan dette medføre et udfordret samarbejde mellem barnet, forældrene og skolen.

Overordnet set peger analysen på, at en unuanceret forståelse af skolevægning kan have en betydning for hvordan socialrådgiveren tilgår sagerne om skolevægning, herunder kommunikationen med barnet samt samarbejdet mellem forvaltning, skole og forældrene.

13.2 Undersøgelsesspørgsmål 2:

- Hvilken betydning har socialrådgiverens kompetencer for arbejdet med børn som lider af skolevægning?

I følgende afsnit vil vi analysere betydningen af socialrådgiverens kompetencer i arbejdet med børn som lider af skolevægning. Disse kompetencer dækker blandt andet over de personlige og faglige kompetencer, herunder koblingskompetencer i det tværfaglige samarbejde. I vores projekt ses de faglige kompetencer desuden som kommunikation og anerkendelse, hvortil vi vil benytte Eide & Eides teori om kommunikation (Eide & Eide, 2019) samt Axel Honneths anerkendelsesteori (Harder & Nissen, 2011). De personlige kompetencer ses i vores projekt som mentalisering og personlige erfaringer (Hagelquist, 2022), hvortil vi vil benytte Pierre Bourdieus teori om habitus (Hansen, 2013).

Det kan ikke forventes, at der i analysen bliver tydeliggjort, om der er tale om faglige eller personlige kompetencer, da kompetencer som eksempelvis kommunikation og anerkendelse ikke udelukkende er en faglig kompetence, men også noget et individ kan besidde uden tillært teori.

Personlige og faglige kompetencer

Informanterne blev i undersøgelsen spurgt ind til, hvilke kompetencer de finder relevante i arbejdet med børn, som lider af skolevægning. Informant 2 siger følgende:

Udsagn 1: *“Men det at opleve i sit eget liv, at det ikke altid går lige, som jeg havde tænkt mig. Det giver os nogle erfaringer og ballast til at være med til at komme ud og være god rådgivning.”* (Bilag 2)

Udsagn 2: *“Samtidig skal de være i stand til at kunne have den balance, der hedder at være faglig.”* (Bilag 2)

Informant 2 taler i udsagn 1 ind i de personlige kompetencer, hvor vedkommende understreger, hvor afgørende det ofte er, at man har ballast og erfaring med sig ind i arbejdet som socialrådgiver. De personlige kompetencer bliver blandt andet formet på baggrund af ens personlige erfaring, hvilket Pierre Bourdieu omtaler som habitus. Pierre Bourdieu mener, at et individs vaner og tillærte mønstre, bliver udviklet i løbet af livet og gennem social arv. I socialrådgiverens arbejde med skolevægning er Bourdieus teori relevant, da vedkommendes erfaringer kan have betydning for, hvordan socialrådgiveren forstår samt håndterer sager om skolevægning (Hansen, 2013). Det kan derfor antages at socialrådgiverens bevidsthed om egen habitus, kan have betydning for, om vedkommende

kan arbejde mere nuanceret og helhedsorienteret, samt undgå stigmatisering (Goffman, 2009). I udsagn 2 taler informant 2 ind i vigtigheden af at balancere mellem sine personlige kompetencer og sin faglighed. Samlet set viser begge udsagn fra informant 2, at de personlige kompetencer ikke kan stå alene uden de faglige, men at begge kompetencer bliver afgørende og kraftfulde i sammenspil med hinanden.

Udsagnene fra informant 2 understøttes af udsagn fra informant 4, der beskriver vigtigheden af kombinationen mellem de faglige og personlige kompetencer:

Udsagn 1: *“Det er jo kombinationen. Nu ved vi jo også, at der er meget fokus på de her teoretiske tilgange i forhold til de her ro, sted, tid og alt de der, uden at nævne navne, men det er en kombination af. I forhold til vi ved, hvad der virker i samtalen med barnet, men også ud fra egne erfaringer.”* (Bilag 2)

Udsagn 2: *”Så tilpasser man sin tilgang til det barn, fordi børn er forskellige. Det skal man også huske på”* (Bilag 2)

Udsagnene fra informant 2 belyser, at socialrådgiveren kombinerer sine faglige kompetencer med de personlige i form af erfaring, der skal bidrage til at tilpasse arbejdet til det enkelte barn. Der kan derfor argumenteres for, at socialrådgiveren reflekterer over og skaber erfaring gennem, hvad der virker i en samtale med børn, men samtidig også er opmærksom på hver enkelt barns egne behov og adfærd. Informanten belyser i udsagn 2 vigtigheden i ikke kun at besidde personlige og faglige kompetencer, men at kunne anvende dem korrekt i praksis. Vi antager på baggrund af informantens udsagn, at vedkommende mener, at det har betydning for arbejdet, at man formår at tilpasse sin tilgang til det enkelte barn gennem sine egne erfaringer. Det at socialrådgiveren er bevidst om egen habitus kan både have en positiv betydning for arbejdet, da en sådan bevidsthed kan bidrage til en mere nuanceret forståelse. Dog kan en manglende bevidsthed om egen habitus betyde, at socialrådgiveren har tendens til at generalisere børnene med skolevægning (Hansen, 2013). Dette kan have en negativ betydning for kommunikationen, da socialrådgiveren risikerer at overse barnets perspektiv, som kan betyde, at barnet oplever mangel på anerkendelse i alle tre sfærer (Harder & Nissen, 2011). Ifølge Eide & Eide er anerkendelse i kommunikationen vigtig, da anerkendelse indebærer at barnets perspektiv og oplevelser bliver gyldiggjort, uanset om socialrådgiveren er enig eller ej (Eide & Eide, 2019). Ifølge

Axel Honneths anerkendelsesteori er anerkendelse afgørende for individets udvikling af identitet samt selvværd og selvforståelse, hvilket yderligere understreger vigtigheden af anerkendelse i kommunikationen (Harder & Nissen, 2011).

Informant 2 nævner desuden vigtigheden af mentalisering som kompetence i arbejdet med børn som lider af skolevægning:

“Jeg tænker, at man skal vide en hel masse omkring mentalisering. Mentalisering er der, hvor man går ind og kan se den anden og så handle relevant på det. Altså gå ind og forstå et barn og så respondere relevant.” (Bilag 2)

Informant 2 understreger at mentaliseringsevnen har betydning for, om man kan være en god socialrådgiver. Bogen ‘Mentalisering i mødet med udsatte børn’ understøtter udsagnet fra informant 2, og taler ind i at mentalisering handler om, at kunne forstå barnets følelser, behov og tanker, og samtidig reflektere over sine egne reaktioner og handlinger. En evne til at mentalisere gør det muligt at danne en tryk og anerkendende relation, som øger barnets mulighed for at opleve sig forstået. Mentalisering er derfor vigtig for at kunne fremme tillid og samarbejde, og uden denne evne kan man risikere at overse vigtige elementer, og dermed forstå en situation eller barn fejlagtigt (Hagelquist, 2022). Vi antager at hvis man forstår en situation eller et barn fejlagtigt, kan det have en negativ påvirkning på barnets følelse af anerkendelse, og dermed relationsdannelsen. Vi antager ligeledes, på baggrund af dette, at barnet kan risikere at miste tillid og tiltro til socialrådgiveren, og andre voksne fremadrettet.

Informant 4 taler ydermere ind i mentaliseringsevnen ved at sige følgende:

Udsagn 1: *“Så det er igen, den der ydmyghed og den sårbarhed, vi som fagperson skal huske at have med os - at de mennesker er også mennesker.” (Bilag 2)*

Udsagn 2: *”Så det er igen det der med at kunne sætte sig ind i det og så række ud, ved at sige: her mor, her far, lad os lige tage en snak om, hvad der lige sker i relationen her.” (Bilag 2)*

Udsagnet fra informant 4 taler ind i, at mentaliseringsevnen også gør sig gældende i samarbejdet med

forældrene, og at socialrådgiveren skal kunne mestre at forstå forældrene ud fra deres indre mentale tilstand og følelser, og ikke kun ud fra deres adfærd. Dette gør sig især gældende i situationer, hvor bølgerne går højt og forældrene kan føle sig presset og dermed udvise negativ adfærd. Her er det vigtigt at socialrådgiveren fokuserer på forældrenes menneskelighed, og ikke udviser egen reaktion på forældrenes følelser og adfærd, men i stedet rummer og anerkender den. I tilfælde af at socialrådgiveren spejler den negative adfærd over for forældrene, kan dette have betydning for kommunikationen og dermed relationsdannelsen mellem forældrene og socialrådgiveren (Hagelquist, 2022). Der kan argumenteres for, at en mangel på en tryk relationsdannelse mellem forældrene og socialrådgiveren kan besværliggøre relationsdannelsen mellem barnet og socialrådgiveren, da barnet kan mærke, hvis relationen mellem socialrådgiveren og forældrene er udfordret (Harder & Nissen, 2011). Dette kan have betydning for socialrådgiverens arbejde med børn som lider af skolevægning, da det vurderes at relationsdannelsen er en central faktor i disse sager.

Informant 1 taler i det følgende udsagn ind i de personlige kompetencer:

Udsagn 1: "Sådan noget som mine egne værdier om respekt og inddragelse betyder meget og jeg tror på, at alle parter skal føle sig hørt og forstået, uanset hvilken situation de står i, så fortjener alle at føle sig hørt og anerkendt i ting." (Bilag 1)

Udsagn 2: "...og det er for mig vigtigt at være åben, lyttende, anerkendende og rummelig som person også." (Bilag 1)

Udsagnet fra informant 1 belyser, at vedkommendes personlige værdier og kompetencer består af anerkendelse, respekt og inddragelse samt åbenhed og at være rummelig. Informantens udsagn tydeliggør at vedkommende er bevidst om, at aktiv lytning er en central kommunikationsstrategi, hvor informanten både benytter verbal og nonverbal kommunikation. En bevidsthed om disse bidrager til at barnet opnår en følelse af at blive hørt og forstået. Dog kan en mangel på aktiv lytning medføre en svækket relationsdannelse og dermed også et besværliggjort samarbejde (Eide & Eide, 2019).

Flere af informanterne understøtter dermed vigtigheden i at besidde evnen til at kunne mentalisere samt personlige kompetencer som respekt, åbenhed og rummelighed (Hagelquist, 2022). Det antages at disse kompetencer især er vigtige i sager med skolevægning, da sagerne ofte er komplekse med blandt andet problematikker som angst, sociale udfordringer eller relationelle forhold.

Informant 2 belyser herunder betydningen relationen og tilliden er mellem socialrådgiver og barn:

“Og det, det handler om, det er i hvert fald at få skabt tillid, at de børn her får tillid til. At man tager dem med ud at gå en tur. Det er noget med at møde dem, hvor de er og skabe den relation.” (Bilag 2)

Relationsdannelsen er med til at skabe tryghed, hvor barnet får mulighed for at udtrykke sine behov og følelser. Ifølge Eide & Eide er kommunikationen vigtig for at skabe tillid mellem socialrådgiver og barnet, hvilket påvirker muligheden for en tryk relationsdannelse. Eide & Eide mener at anerkendelse er en vigtig faktor i en god kommunikation, hvilket understøtter informantens udsagn om betydningen af at møde barnet hvor de er (Eide & Eide, 2019). Ifølge Axel Honneth er anerkendelse en afgørende del i at kunne skabe forandring og udvikle sig som person, hvorfor anerkendelse af barnet er afgørende (Harder & Nissen, 2011). Socialrådgiverens evne til at kommunikere og anerkende har betydning for arbejdet med børn som lider af skolevægtring, da relationsdannelse i denne forbindelse er vigtig (Eide & Eide, 2019). Der antages på baggrund af informant 2's udsagn, at tillid og relation kan have betydning for at socialrådgiveren nemmere kan lokalisere de bagvedliggende årsager til skolevægtring, og dermed udarbejde skræddersyede indsatser i samarbejde med barnet og forældrene. Der kan derfor argumenteres for, at kommunikationen er en afgørende kompetence at besidde, for at kunne hjælpe børn som lider af skolevægtring.

Informant 4 understøtter ligeledes vigtigheden af relationen og tilliden mellem socialrådgiver og barn:

“Jeg har så oplevet, at børn, der starter med at være lidt indelukket, ikke siger så meget, åbner lige så stille og gradvist op, i takt med at relationsarbejdet er opbygget. Så den relationsbaserede tilgang gør faktisk, at barnet tør at stå mere ved sig selv og tør sige lidt mere, fordi du er en voksen, man kan have tillid til.” (Bilag 2)

Informant 4's udsagn belyser, at relationsdannelse og tillid oftest bygges gradvist op, hvori mentaliseringsevnen samt evnen til at være nysgerrig og tålmodig, bliver relevant. Er socialrådgiveren bevidst om at skabe en stabil, tryk og anerkendende kontakt, kan dette bidrage til en

tryk relationsdannelse. Udsagnet taler ind i, at børn kan have svært ved at åbne op, og derfor fremstår indelukket i starten, hvorfor relationen er en central del af arbejdet med målgruppen. Gennem relationen bliver der bygget en tillid op mellem socialrådgiver og barn, som øger chancen for barnets vilje og evne til at udtrykke sig og åbne op, hvilket giver mulighed for at kunne arbejde helhedsorienteret og afdække barnets perspektiv (Eide & Eide, 2019).

Informant 1 italesætter vigtigheden af tillid, gennemsigtighed og relationer ved at sige følgende:

“...kunne skabe tillid og gennemsigtighed og relationer, fordi jeg synes ikke at man kan komme nogen vegne uden de ting. og så også evnen til at koordinere og holde fokus på barnets behov, og så at anerkende den situation en familie befinder sig i og høre dem også” (Bilag 1)

Udsagnet fra informant 1 belyser vigtigheden af tillid, gennemsigtighed og relationer i arbejdet med børn og familie, og kan tilknyttes Eide & Eide kommunikationsteori, da teorien taler ind i vigtigheden af relationer og viden om magtforholdet mellem socialrådgiver og borger (Eide & Eide, 2019). I sager om skolevægning er der tale om asymmetrisk magtforhold mellem socialrådgiveren og barnet samt forældrene, da socialrådgiveren besidder en myndighedsrolle. Derfor har socialrådgiveren et ansvar i at skabe tillid gennem kommunikationen, for at kunne danne en tryk relation uden misbrug af magtforholdet (Christensen A. B., 2021). En gennemsigtighed i kommunikationen er derfor afgørende for at samarbejdet mellem socialrådgiveren og barnet samt forældrene kan lykkedes, da gennemsigtigheden kan skabe grobund for en tryk relationsdannelse (Eide & Eide, 2019). Desuden taler informant 1 ind i, at det er socialrådgiverens rolle at have fokus på barnets behov, hvilket ifølge den professionelle kommunikation betegnes som at have formålet for øje. Formålet i sager om skolevægning er at få barnet tilbage i trivsel i skoleregi (Eide & Eide, 2019). Informant 1 italesætter ligeledes vigtigheden i at anerkende familiens situation, hvilket kan sættes i relation til Axel Honneths teori om anerkendelse, der påpeger, at anerkendelse kan bidrage til at styrke barnet og familiens selvrespekt og følelse af at blive hørt og taget alvorligt (Harder & Nissen, 2011).

Informant 3 understøtter i følgende udsagn vigtigheden af relationen mellem barnet og socialrådgiveren:

“Eller en rigtig god relation til en voksen. Det kan også være rigtig godt for et barn i skolen, hvis

der er en, der er til stede. Jeg synes faktisk, skolerne er jo med på meget i de her sager. Nogle gange så skal der ikke mere til, end der bare er den helt rigtige voksne, der siger: Ej hvor er det dejligt, at du er kommet i dag. Nogle gange skal der faktisk ikke så meget til.” (Bilag 1)

Udsagnet taler ind i, hvor afgørende en tillidsfuld relation er, mellem socialrådgiver og barn, for at barnet føler sig anerkendt, og at dette også kan ske gennem små daglige handlinger. Disse handlinger, hvori barnet opnår anerkendelse og forståelse, er med til at skabe tryghed og tillid, som øger chancen for relationsdannelsen mellem socialrådgiveren og barnet (Eide & Eide, 2019).

Kompetencer i samarbejdet

Informant 3 taler ind i kompetencer i det tværprofessionelle arbejde:

“...at man også godt tør at være uenig eller stille spørgsmålstegn ved det. Man skal også turde sige: kunne man se det på en anden måde? Fordi vi må ikke bare sådan blive medløbere. Vi må godt være lidt kritiske, vi skal heller ikke være naive, og så altid være på forældrene og barnets side. Vi skal sådan være brobyggere, tænker jeg lidt.” (Bilag 1)

Udsagnet fra informant 3 belyser, hvor centralt det er at socialrådgiveren kan navigere mellem forskellige perspektiver, være åben og nysgerrig samt besidde evnen til at være kritisk. Disse kompetencer taler ind i begrebet koblingskompetencer, som handler om evnen til at kommunikere, koordinere, kooperere og brobygge. Kompetencerne handler om at kunne facilitere et møde, samt forstå og integrere forskellige faggruppers perspektiver, samtidig med at man tør udfordre andre fagprofessionelle og reflektere kritisk over de forskellige perspektiver (Jørgensen, Lassen, & Baadsgaard, 2016).

Den kritiske refleksion er placeret i evnen til at kooperere, og er med til at sikre, at man bibeholder sin integritet som fagperson, således at man fastholder sin egen dømmekraft og perspektiv. Desuden er den kritiske refleksion også med til at sikre, at misforståelser og fejl ikke overses, og derigennem også skabe en dialog, der kan afhjælpe fejl og mangler i et tværfagligt samarbejde (Jørgensen, Lassen, & Baadsgaard, 2016). Her taler informant 3 netop ind i, hvor vigtigt det er at turde udfordre andre fagpersoner, som i sidste ende kan bidrage positivt til indsatsen for et barn som lider af skolevægring.

Informant 1 understøtter herunder vigtigheden af det tværfaglige samarbejde:

“Ja altså sådan noget som uenighed om årsagerne kan forsinke indsatsen og så er det vigtigt at facilitere møder, hvor vi kan afklare perspektiverne og alle kan få lov at snakke og komme med deres perspektiv, men så stadig have fokus på kerneopgaven som er barnet.

Men jeg synes ofte vi lykkes med at finde løsninger – og ja det er også okay, at parterne ikke er helt enige men det vigtigste er, at familien oplever et samarbejde, og at vi alle arbejder for barnets bedste” (Bilag 1)

Udsagnet fra informant 1 taler ind i, at der i det tværfaglige samarbejde kan opstå uenighed, især når det handler om identificeringen af årsagen til skolevægring. Udfordringer som disse kan medføre forsinkelser i processen, fordi de fagprofessionelle, i nogle tilfælde, forstår skolevægring forskelligt, og herunder også årsagen til problematikken. Det fremgår i udsagnet, at evnen til at facilitere møder, er en central del af arbejdet med børn som lider af skolevægring, og at der i de møder skabes plads til alle perspektiver, hvilket taler ind i koblingskompetencerne koordinering og kommunikation (Jørgensen, Lassen, & Baadsgaard, 2016). I tilfælde af uenigheder i samarbejdet, italesætter informant 1 vigtigheden af at holde fokus på kerneopgaven, herunder barnets trivsel i skoleregion. Informanten viser en forståelse for, at enighed i en sag ikke altid er formålet, så længe samarbejdet holder fokus på kerneopgaven. Derfor antages det at kompetencerne som koordinering og kommunikation, er centrale for et velfungerende tværfagligt samarbejde (Jørgensen, Lassen, & Baadsgaard, 2016). Dog kan et dysfunktionelt tværfagligt samarbejde påvirke hvordan barnet og forældrene oplever samarbejdet, hvilket kan have betydning for hele sagen, og kan dermed være afgørende for dannelsen af tillid og deres motivation for at deltage i samarbejdet (Matthiessen, Gerholt, Møller, & Zeeberg, 2019).

Informantens udsagn viser overordnet set, at uenigheder og udfordringer ikke alene påvirker arbejdet med børn som lider af skolevægring, men det antages at være et vilkår, at sådanne udfordringer bliver håndteret korrekt. I denne forbindelse kan koblingskompetencerne være behjælpelige til at sikre facilitering, tydelig kommunikation og koordinering, som kan bidrage til et vellykket samarbejde mellem fagprofessionelle, barnet og forældrene (Jørgensen, Lassen, & Baadsgaard, 2016).

Delkonklusion

I nærværende afsnit har vi valgt at analysere, hvilken betydning socialrådgiverens kompetencer har for arbejdet med børn som lider af skolevægring. Vi har fundet frem til følgende:

Analysen viser, at socialrådgiverens kompetencer, herunder personlige og faglige, har betydning for arbejdet med børn som lider af skolevægning. De personlige kompetencer dækker blandt andet over erfaring og empati, samt evnen til at mentalisere, som har betydning for, hvordan socialrådgiveren skaber tillid og anerkendelse hos barnet og forældrene. Desuden har de personlige kompetencer betydning for, hvordan relationsdannelsen mellem socialrådgiver, barnet og forældrene opstår, samt kvaliteten heraf. De faglige kompetencer som kommunikation og anvendelsen af teoretiske værktøjer, herunder koblingskompetencer, har betydning for hvorvidt socialrådgiverens arbejde er understøttet af professionalitet, samt at vurderingerne finder sted ud fra et fagligt grundlag. Desuden har kommunikationen også betydning for relationsdannelsen mellem socialrådgiveren, barnet og forældrene. Analysen belyser derudover at koblingskompetencerne, blandt andet, har betydning for, om socialrådgiveren formår at skabe et samarbejde i praksis, samt at der i samarbejdet fastholdes fokus på barnets trivsel, trods forskellige faglige perspektiver fra de deltagende aktører. Kombinationen af relevante personlige og faglige kompetencer har betydning for skabelsen af en mere optimal håndtering af sager om skolevægning. Det kan derimod antages at en mangel på kompetencer hos socialrådgiveren kan medføre en svækket relationsdannelse, hvilket kan resultere i et dysfunktionelt samarbejde.

Overordnet set viser analysen at arbejdet med børn som lider af skolevægning, kræver en kombination af de personlige og faglige kompetencer. Socialrådgivernes kompetencer har dermed betydning for hvordan sager om skolevægning håndteres.

13.3 Undersøgelsesspørgsmål 3:

- Hvilken betydning har de strukturelle rammer for socialrådgiverens arbejde med børn som lider af skolevægning?

I følgende afsnit vil vi på baggrund af vores undersøgelse analysere, hvilken betydning de strukturelle rammer har for socialrådgiverens arbejde med børn som lider af skolevægning. For at kunne besvare undersøgelsesspørgsmålet vil vi inddrage allerede eksisterende viden om de organisatoriske, økonomiske, retlige,- og politiske rammer, derudover vil vi benytte Max Weber og Michael Lipsky som teoretisk grundlag. Dog er det vigtigt at påpege, at de politiske rammer fungerer som styringsramme og har derfor afgørende indflydelse på, hvordan de organisatoriske, økonomiske og

retlige rammer fremstår, hvorfor de politiske rammer ikke fremstår som særskilt kategori i analysen.

Max Weber beskriver bureaukrati som en organisationsform, der sikrer stabilitet og forudsigelighed gennem faste regler og procedurer samt tydelige ansvarsområder. Samtidig belyser Weber, at denne type regelstyret struktur kan begrænse muligheden for fleksibilitet samt skabe afstand til individuelle behov (Thorsvik & Jacobsen, 2013). Michael Lipsky mener, at virkeligheden for socialrådgiverne i praksis er langt mere komplekst. Lipsky mener, at socialrådgiverne arbejder under uklare regler, ressourcemangel og tidspres, som de håndterer ved hjælp af en række afværgemekanismer. Her bliver socialrådgiveres socialfaglige skøn afgørende for, hvordan politiske, kommunale og lovgivningsmæssige retningslinjer omsættes i praksis (Christensen A. B., 2021).

Organisatoriske rammer

Da informanterne, som deltog i vores undersøgelse, blev spurgt ind til hvilken betydning kommunes organisering har i forhold til deres arbejde, svarede informant 1 følgende:

“Organiseringen i kommunen har stor betydning. Når der f.eks. er klare procedurer og tilstrækkelige ressourcer, så kan vi reagere hurtigt og arbejde forebyggende. Men hvis ressourcerne er begrænsede, risikerer vi at komme for sent ind i et forløb, og så bliver indsatsen langt mere kompleks.” (Bilag 1)

Informant 1 påpeger, at organiseringen i kommunen har betydning for vedkommendes arbejde, da kommunens prioritering af ressourcer er afgørende for arbejdet med børn som lider af skolevægring. En mangel på ressourcer kan betyde at socialrådgiverne griber for sent ind, hvilket kan gøre sagerne mere komplekse. Dette afspejler Max Webers forståelse af bureaukrati som en struktur, hvor faste regler og procedurer samt organisatoriske rammer styrer arbejdet. Når disse faktorer fungerer optimalt, fremmer de effektiviteten og stabiliteten i arbejdet, dog kan manglen på ressourcer begrænse handlemulighederne, og risikere at indsatserne bliver iværksat for sent, og dermed ikke bidrager til det forebyggende arbejde (Thorsvik & Jacobsen, 2013). De manglende ressourcer taler desuden ind i Michael Lipskys teori om at socialrådgivere i frontlinjen arbejder under strukturelle begrænsninger, som betyder at de må prioritere deres sager, hvilket herefter kan få betydning for sagens udvikling (Christensen A. B., 2021). Disse strukturelle begrænsninger kan betyde, at håndtering af sager om skolevægring bliver forsinket, hvilket kan resultere i at skolevægringsperioden forlænges. Dette er

bekymrende, da vi på baggrund af tidligere nævnte empiri, fra bogen 'Jeg vil ikke i skole', ved, at jo længere tid børnene ikke er i skole, jo sværere bliver for dem at vende tilbage i skoleregion (Fleischer, 2018).

Informant 3 siger følgende angående betydningen af de strukturelle rammer:

"Pludselig er der meget fokus på skolevægring, og så bliver der handleplaner og initiativer, men så bliver vi tit overhalet af hverdagen. Fordi der tit kommer nogle sager, som vi tænker, der er mere bekymrende end skolefraværs sager." (Bilag 1)

Informant 3 påpeger at når der politisk set er øget fokus på sager om skolevægring, udarbejdes der handleplaner og tages initiativ til at skabe ændring. Dog bliver socialrådgiverne, grundet manglende tid i hverdagen, nødt til at nedprioritere skolevægringssager frem for andre mere akutte sager. Ovenstående udsagn understøtter Lipskys teori om, at socialrådgiverne i frontlinjen konstant må navigere i et krydspres mellem organisatoriske krav, politiske mål og lovgivningen samt borgerens forventninger (Christensen A. B., 2021).

Informant 1 fortæller følgende angående manglende ressourcer:

"En høj sagsmængde og konstant tidspres kan gøre det svært at arbejde helhedsorienteret. Det betyder ofte, at akutte behov må prioriteres over langsigtede løsninger. Det kan være svært at finde tid til at fordybe sig i enkelte sager..." (Bilag 1)

Informant 1 fortæller at høje sagstal og tidspres påvirker det helhedsorienterede arbejde, da akutte sager prioriteres, hvilket har betydning for socialrådgiverens grad af fordybelse i sagerne. De høje sagstal og tidspreset opstår på baggrund af manglende ressourcer, hvilket er et resultat af politiske beslutninger. Dette understøtter Lipskys teori om, at de politiske beslutninger først får betydning gennem socialrådgiverens fortolkning i praksis. Socialrådgiverens socialfaglige skøn har dermed betydning for, hvordan indsatserne prioriteres og iværksættes i arbejdet med børn som lider af skolevægring (Christensen A. B., 2021).

Derudover påpeger informant 3 at de manglende ressourcer forudsætter en overlevelsesstrategi:

“Jeg tror, at vi gør det lidt som en overlevelsesstrategi herinde, fordi vi har travlt, og vi mangler folk.” (Bilag 1)

Informant 3 belyser at socialrådgiveren i praksis kan være nødsaget til at anvende en af Lipskys afværgemekanismer kaldet ‘prioritering’. Her bliver sagerne prioriteret således at de mest akutte sager håndteres først, hvilket betyder at sager om skolevægning ofte nedprioriteres. Lipsky beskriver, at prioriteringen ofte ikke sker på et fagligt grundlag, men som et produkt af manglende ressourcer (Christensen A. B., 2021).

Økonomiske rammer

Informant 1 siger følgende vedrørende manglende ressourcer, herunder økonomiske besparelser:

“Besparelser kan fx føre til færre forebyggende tilbud, hvilket øger risikoen for, at skolevægning udvikler sig og bliver langvarig og jeg synes jo det forebyggende arbejde er sådan ja ret vigtigt, og der kan man jo også spare penge på sigt ved at sætte ind før. Lige nu er der et stort fokus på økonomi, hvilket nogle gange skaber et krydspres.” (Bilag 1)

Her fortæller informant 1, at de økonomiske rammer har betydning for arbejdet, da besparelserne blandt andet mindsker muligheden for forebyggelse. Informanten mærker krydspreset i forbindelse med at der er et øget fokus på økonomien, hvilket kan antages at begrænse socialrådgiverens mulighed for at iværksætte omkostningstunge indsatser, selv når disse vurderes nødvendige. Dette kan have betydning for socialrådgiverens arbejde med sager om børn som lider af skolevægning, da børnene risikerer ikke at modtage den nødvendige støtte i rette tid (Christensen A. B., 2021). Informanten kritiserer ligeledes de politiske prioriteringer i henhold til økonomien, da vedkommende mener at man på længere sigt kan spare flere penge ved at prioritere forebyggende indsatser frem for kortsigtede økonomiske besparelser. Denne kritik understøttes af DR dokumentaren ‘Skolens tabte børn’, hvor tidligere folketingsmedlem Lisa Perkins (LA) understøtter, at kommunerne ofte reagerer for sent (DR1, 2025). Hun siger følgende:

“Pengene bliver brugt, men vi er bare først villige til at bruge dem, så snart man når en bestemt kasse.”

Dette understreger problematikken i at de økonomiske rammer og politiske prioriteringer kan resultere i reaktiv tilgang frem for en forebyggende, hvor omkostningstunge indsatser først iværksættes når sagerne vurderes akutte.

Informant 2 fortalte følgende i forbindelse med vedkommendes ønsker til ændringer i faget:

“At det ikke var økonomien, der styrede det, og det ville jeg virkelig ønske.

Og at man kunne gå ind meget hurtigere, meget hurtigere.” (Bilag 2)

Informant 2 beskriver i ovenstående udsagn, at vedkommende ville ønske, at økonomien ikke var styrende i forbindelse med håndteringen, samt udfaldet af sagerne med børn som lider af skolevægring. Ifølge Lipskys teori om ‘street-level-bureaucracy’ arbejder socialrådgiveren under stramme økonomiske betingelser. Dette betyder at socialrådgiveren, blandt andet i sager om børn som lider af skolevægring, skal finde effektive løsninger som samtidig ikke er omkostningstunge (Christensen A. B., 2021). Disse økonomiske begrænsninger kan over tid have betydning for udførelsen af et grundigt fagligt arbejde.

Retlige rammer

Informant 1 siger følgende om den eksisterende lovgivning, herunder Barnets Lov:

Udsagn 1: *“Jamen jeg synes ofte der er en afstand mellem lovgivningens intentioner og de praktiske rammer.”*(Bilag 1)

Udsagn 2: *“Vi vil rigtig gerne inddrage barnet og familien mere og arbejde mere relationelt og helhedsorienteret, men det kræver tid og ressourcer og som jeg snakkede om før så mangler vi rigtig tit det...”* (Bilag 1)

Informant 1 oplever en afstand mellem lovgivningens intentioner og de tilgængelige ressourcer i praksis. Desuden beskriver informanten, at de manglende ressourcer, herunder tidspresset, er med til at besværliggøre det relationelle og helhedsorienterede arbejde. De manglende ressourcer betyder, at socialrådgiveren må benytte forskellige strategier i et forsøg på at kunne håndtere den høje efterspørgsel. En af disse strategier kan være Lipskys teori om ‘rationering’ som afværgemekanisme. I praksis kan rationering bestå af systemer og rutiner samt standardiserede procedurer, hvilket muliggør at socialrådgiveren kan håndtere flere sager trods begrænsede ressourcer. Rationering kan,

med andre ord, sættes i relation til ordsproget at "redde alle over samme kam". Denne afværgemekanisme kan medføre, at socialrådgiverens fleksibilitet begrænses, hvilket har betydning for, i hvilken grad sagerne vurderes med fokus på individuelle behov frem for standardiserede løsninger. Dette kan betyde, at socialrådgiveren går på kompromis med kvaliteten af arbejdet, i et forsøg på at afslutte flere sager (Christensen A. B., 2021).

Informant 2 siger følgende angående lovgivningen:

Udsagn 1: *"Så det er jo meget lovgivningen, der sætter de her rammer."* (Bilag 2)

Udsagn 2: *"For eksempel det der med tabt arbejdsfortjeneste, som vi lige har nævnt. Det er jo et kæmpe issue, hvis det er sådan, at du ikke kan få dit barn i skole."* (Bilag 2)

I forbindelse med lovgivningens betydning for socialrådgiverens arbejde påpeger informant 2 at i sager om skolevægring er det relevant at have for øje, hvordan flere forældre mod deres vilje må blive hjemmegående med deres barn og derfor ikke kan varetage et arbejde. Der antages på baggrund af udsagn 2 at informant 2 mener at lovgivningen vedrørende tabt arbejdsfortjeneste er problematisk, da det kan skabe et økonomisk pres hos de forældre der er hjemmegående med deres barn. Dette kan have negativ betydning for forældrenes relation til forvaltningen, hvilket kan udfordre samarbejdet. Dette kan forstås som en af Lipskys afværgemekanismer kaldet 'kontrol af klienter', hvor regler og strukturer skaber et tydeligt magtforhold mellem forvaltningen og forældrene. Det forventes af forældrene, at de adlyder systemet og følger reglerne for at opnå den ønskede støtte. Dette kalder Lipsky for en "compliant" handlemåde (Christensen A. B., 2021). Denne afværgemekanisme tydeliggør det asymmetriske magtforhold mellem socialrådgiveren og forældrene, hvilket kan påvirke deres relationsdannelse (Harder & Nissen, 2011). Vi ved på baggrund af Bronfenbrenners økologiske udviklingsmodel at samspillet mellem socialrådgiveren og forældrene i mesosystemet påvirker barnet i mikrosystemet. Ligeledes ved vi at lovgivningen befinder sig i makrosystemet, og påvirker indirekte barnet gennem de beslutninger kommunen træffer, herunder tabt arbejdsfortjeneste til forældrene. Manglende tabt arbejdsfortjeneste kan medføre stress og begrænsede ressourcer i familien, hvilket kan have betydning for barnets trivsel i mikrosystemet (Harder & Nissen, 2011). Dermed kan de strukturelle rammer, herunder lovgivningen, have betydning for kvaliteten af samarbejdet mellem socialrådgiveren og forældrene, hvilket har betydning for sagens udfald.

Skolesocialrådgiverens forebyggende arbejde

For at tydeliggøre en nuanceret forståelse af de strukturelle rammers betydning for socialrådgiverens arbejde i praksis med børn som lider af skolevægring, vil vi herunder inddrage et interview med en skolesocialrådgiver kaldet 'informant 4'. Skolesocialrådgiveren, som har deltaget i vores undersøgelse, har 20 års erfaring indenfor myndighed, men besidder nu en rolle hvor vedkommende samarbejder tæt med skole, forældre og børn med fokus på forebyggelse af skolevægring, gennem rådgivning og relationsarbejde. I forhold til forskellen mellem arbejdet i den forebyggende rolle kontra myndighedsrollen, svarede informant 4 følgende:

“Jeg oplever i hvert fald personligt, at der er meget mere tid til at kunne være til stede.

Både at kunne samtale med børn og forældre og skole hurtigere, end hvis man skulle igennem nogle demokratiske system, som hedder en screening, en afdækning” (Bilag 2)

Her belyser informant 4, at der i det forebyggende arbejde er mere tid til at være til stede, end i myndighedsarbejdet hvor man skal igennem nogle demokratiske systemer som blandt andet dækker over en screening og en afdækning jf. §§ 18-19 BL. Her er en skolesocialrådgiver mere tilgængelig og kan hurtigere reagere.

Informant 4 fortæller desuden følgende angående lovgivningen:

“Men jeg synes, at sammenlignet myndighedsarbejdet, så vil jeg helt klart sige, at der er en betydelig forskel i forhold til presset. Du oplever presset på en lidt lettere måde end som myndighedsrådgiver. Og myndighedsrådgiveren har så mange administrative ting, det skal igennem, hvorimod vores er meget mere praksis-, råd- og vejledningsbaseret. Og det frigiver jo rigtig meget tid til kerneopgaven. Og det motiverer” (Bilag 2)

Informant 4 påpeger at der lovgivningsmæssigt kan opstå et pres hos alle slags arbejdsroller, men vedkommende fortæller at der er forskel på, hvilke lovgivninger der er gældende for myndighedsarbejdet kontra det forebyggende arbejde. Derfor kan arbejdspresset opleves værre hos socialrådgiveren i myndighed. Informant 4 forklarer i den forbindelse, at socialrådgiveren i myndighed har en del administrative opgaver, hvortil skolesocialrådgiverens opgaver er baseret på

praksis-, råd- og vejledning, hvilket frigiver mere tid til kerneopgaven.

Informant 3 siger følgende angående skolesocialrådgiverens rolle:

“Jeg tænker også, at de kan nå meget mere, end vi kan, fordi hver gang vi skal tale med nogen, så skal vi have lavet indkaldelse, vi skal give dem tilbud om en bisidder, vi skal finde et sted, vi kan være, og så sidder vi og snakker en halv time eller 3 kvarter, og så skal vi også lave journalnotat på det. Det begrænser jo hvor mange, vi kan nå at snakke med på en dag.” (Bilag 1)

Informant 3 understøtter informant 4's udsagn ved at påpege, at en skolesocialrådgiver kan nå flere samtaler på én dag, da de ikke har samme administrative krav som socialrådgiveren i myndighed hvor blandt andet møder og journalnotater reducerer, hvor mange sager de kan nå dagligt (Christensen A. B., 2021). Det kan antages på baggrund af disse udsagn at betydningen af de strukturelle rammer ikke er lige så stor for skolesocialrådgiveren som for socialrådgiveren i myndighed, hvilket taler ind i at der bør være et større politisk fokus og en økonomisk prioritering på investeringen i det forebyggende arbejde ved implementering flere faste skolesocialrådgivere.

Informant 4 påpeger desuden følgende:

“Jeg tænker også på besparelserne, i forhold til tidlig opsporing af det hele, at så sparer man jo også på de her foranstaltninger.” (Bilag 2)

I ovenstående udsagn belyser informant 4, at det på længere sigt kan give besparelser at prioritere det forebyggende arbejde. Desuden antages det at en prioritering af det forebyggende arbejde bidrage til at lette presset for socialrådgiveren i myndighed, da mængden af sager om skolevægning antages at blive reduceret. Færre skolevægningssager kan have betydning for socialrådgiverens arbejde, da der frigives mere tid til kerneopgaven i øvrige sager om skolevægning.

Delkonklusion

I nærværende afsnit har vi valgt at analysere, hvilken betydning de strukturelle rammer har for socialrådgiverens arbejde med børn som lider af skolevægning. Vi har fundet frem til følgende:

Analysen viser, at de strukturelle rammer, herunder de organisatoriske-, økonomiske og politiske rammer samt lovgivningen, har betydning for arbejdet med børn som lider af skolevægning, da de

både skaber muligheder og begrænsninger for socialrådgiverens arbejde i praksis. Informanternes beskrivelse af arbejdet i praksis afspejler Max Webers forståelse af bureaukrati, hvor betydningen af faste regler og procedurer skaber forudsigelighed og stabilitet, men disse rammer har også betydning for, hvordan muligheden for fleksibilitet mindskes. Informanternes udsagn belyser ligeledes Michael Lipskys teori om street-level-bureaucracy, da de beskriver betydningen af det krydspres som kan opstå, når de skal navigere mellem politiske og økonomiske prioriteringer, herunder lovkrav og begrænsede ressourcer samt borgerens forventninger. Informanterne beskriver at høje sagstal og tidspres har betydning for hvordan de nedprioriterer sager om skolevægtring.

Den indsamlede data i undersøgelsen med skolesocialrådgiveren viser, at en rolle uden myndighed, har betydning for arbejdet med børn som lider af skolevægtring, da det giver større fleksibilitet og mere nærvær. Skolesocialrådgiveren har desuden mere fokus på det forebyggende arbejde i sager om børn som lider af skolevægtring.

Overordnet set viser analysen, at de strukturelle rammer har betydning for socialrådgiverens arbejde, herunder at sagerne om skolevægtring nedprioriteres grundet pressede arbejdsvilkår som tidsmangel og høje sagstal. Desuden har de strukturelle rammer betydning for, i hvilken grad socialrådgiveren kan fordybe sig i arbejdet, da socialrådgiveren er nødsaget til at benytte sig af en række afværgemekanismer som "overlevelsesstrategi" grundet mangel på ressourcer og tid.

14. Konklusion

I nærværende undersøgelse har vi undersøgt, hvilke faktorer der kan have betydning for socialrådgiverens arbejde i sager om børn som lider af skolevægtring. Det vi har fundet frem til, er følgende:

Analysen viser at socialrådgiverens forståelse er en af faktorerne som har betydning i arbejdet med børn som lider af skolevægtring, da forståelsen har en betydning for socialrådgiverens håndtering af sagerne. Gennem vores undersøgelse bliver det tydeligt at der er en overordnet forståelse af skolevægtring som en kompleks problemstilling, der opstår i systemerne omkring barnet. Dette tydeliggør vigtigheden i at arbejde helhedsorienteret samt at have fokus på samarbejdet mellem skole, forvaltning, forældre og barnet. Dog er vi gennem vores undersøgelse blevet opmærksomme på, at der er forskellige perspektiver på, hvem der har ansvaret for at barnet kommer i skole. Blandt nogle socialrådgivere er der en tendens til at pålægge forældrene ansvaret for at få barnet i skole, hvor undersøgelsen ligeledes viser, at forældrene i nogle tilfælde giver skolen ansvaret for at sikre barnets

skolegang. Disse forskelle tyder på en manglende fælles forståelse af kerneopgaven, hvilket kan besværliggøre samarbejdet mellem skole, forvaltning og forældre. Derfor er det en afgørende faktor, at socialrådgiveren formår at navigere mellem de forskellige perspektiver, ved at fastholde fokus på kerneopgaven samt arbejde koordineret og løsningsorienteret. Ovenstående understreger vigtigheden i, at socialrådgiveren besidder en række personlige og faglige kompetencer. Nogle af de faktorer, der har betydning for socialrådgiverens arbejde med børn som lider af skolevægring, er kompetencer som blandt andet mentaliseringsevnen og erfaring, samt kommunikation og anvendelse af teoretiske værktøjer. En kombination af disse kompetencer har betydning for skabelsen af relationer samt den professionelle sagsbehandling. Derudover er det afgørende, at socialrådgiveren formår at koordinere, facilitere og kommunikere effektivt mellem de deltagende i samarbejdet, samt bevarer et kritisk refleksionsniveau. Disse faktorer har betydning for fastholdelse af fokus på løsningen af kerneopgaven.

Selvom socialrådgiveren besidder ovenstående faglige og personlige kompetencer, kan der opstå udfordringer i forbindelse med de strukturelle rammer, som socialrådgiveren arbejder under i praksis, med børn som lider af skolevægring. Analysen viser, at der i praksis opstår et krydspres, når socialrådgiverne skal navigere mellem deres socialfaglige skøn og de strukturelle rammer, herunder de organisatoriske, økonomiske, politiske rammer samt lovgivningen. Krydspreset, som blandt andet opstår, på baggrund af de strukturelle rammer, har betydning for socialrådgiverens arbejde i praksis med sager om skolevægring, da socialrådgiveren kan føle sig nødsaget til at gå på kompromis med kvaliteten af arbejdet. Vores undersøgelse af socialrådgiverne i praksis viser, at faktorer som de strukturelle rammer har betydning for mængden af ressourcer og dermed socialrådgiverens håndtering af sagerne om skolevægring. En begrænsning af ressourcerne betyder, at socialrådgiverne kan føle sig nødsaget til at prioritere mere akutte sager frem for sager om skolevægring. Nedprioriteringen af sager om skolevægring kan betyde, at perioden med skolevægring forlænges unødvendigt, hvilket yderligere vanskeliggøre barnets tilbagevenden til skolen. Analysen viser, at selvom de strukturelle rammer bidrager med stabilitet og forudsigelighed, kan de faste regler og manglende ressourcer have betydning for den begrænsede fleksibilitet samt udfordre det individuelle skøn i sagsbehandlingen.

Ydermere fremgår det i undersøgelsen at socialrådgiverne har forskellige tilgange til håndteringen af sagerne om skolevægring, hvorfor det kan antages at relationsdannelsen i nogle tilfælde kan blive udfordret. Dette vurderes problematisk, da vi på baggrund af analysen samt udvalgt teori, ved at

relationsdannelsen er en central faktor i arbejdet med sager om børn som lider af skolevægring. En mangel på en tryk relationsdannelse kan øge risikoen for at perioden med skolevægring forlænges unødvendigt, hvilket kan resultere i at barnets tilbagevenden i skoleregi bliver yderligere besværliggjort.

Overordnet set, viser analysen at flere faktorer har betydning for socialrådgiverens arbejde i praksis med børn som lider af skolevægring. Disse faktorer dækker blandt andet over en nuanceret forståelse af skolevægring som problematik, personlige og faglige kompetencer samt evnen til at navigere i de strukturelle rammer. En kombination af disse faktorer har betydning for socialrådgiverens arbejde i praksis med børn som lider af skolevægring.

15. Metodekritik

I følgende afsnit vil vi reflektere over undersøgelsens metodiske kvalitet. Vi vil herunder analysere, hvilken betydning vores metodiske valg har for undersøgelsens resultater. Det er en forudsætning at vi forholder os kritisk til begreberne reliabilitet, validitet og generaliserbarhed, hvis resultaterne af undersøgelsen skal kunne anvendes i praksis. Gennem denne kritiske refleksion vil vi forsøge at skabe gennemsigtighed omkring vores fremgangsmåde i undersøgelsen (Brinkmann & Kvale, 2015).

15.1 Reliabilitet

Reliabiliteten skal forstås som en undersøgelses troværdighed og pålidelighed, samt hvorvidt undersøgelsens udfald ville være uændret hvis den gennemføres af andre forskere eller på andre tidspunkter. En forudsætning for høj reliabilitet kræver, at informanterne, uafhængig af forskere og konteksten, afgiver identiske svar. I kvalitative undersøgelser kan det dog være udfordrende at opnå høj reliabilitet, da informanternes udsagn kan være påvirket af forskeren og informantens relation til hinanden samt den anvendte interviewteknik. Derfor kan vi ikke med sikkerhed konstatere, at andre forskere ville kunne opnå samme resultater. Dog har vi forsøgt at styrke reliabiliteten ved at benytte etiske forskningsprincipper samt så vidt muligt undgå ledende spørgsmål i forbindelse med interviewene (Brinkmann & Kvale, 2015). Desuden er vi opmærksomme på, at kønnet på informanterne og forskerne kan have haft betydning for reliabiliteten af undersøgelsen. I vores tilfælde er undersøgelsen gennemført af tre kvindelige forskere og indebærer fire kvindelige informanter, hvilket kan have påvirket udfaldet af undersøgelsen. Var undersøgelsen blevet udarbejdet af forskere og informanter af andet køn, kan udfaldet have set anderledes ud.

Vi er ligeledes bevidste om at udfaldet kan variere i tilfælde af gentagelse af undersøgelsen, da flere faktorer, ud over kønnet, kan have betydning for informanternes besvarelser (Brinkmann & Kvale, 2015).

15.2 Validitet

Validitet omhandler gyldigheden af resultaterne, som bliver frembragt i forbindelse med undersøgelsen, herunder at undersøgelsen er baseret på velbegrundede argumenter samt at der reelt undersøges den problemstilling, som undersøgelsen har til formål at afdække. Ifølge Steiner Kvale og Svend Brinkmann i bogen 'Interview', kan validitet beskrives som en proces, der gennem 7 faser sikrer validiteten i undersøgelsen. Validiteten kommer til udtryk på forskellige måder, alt efter hvilken fase undersøgelsen befinder sig i (Brinkmann & Kvale, 2015).

Den første fase kaldes 'tematisering', hvori validiteten sikres gennem en sammenhæng mellem teori, problemformulering og forskningsspørgsmål. Her har vi valgt at arbejde abduktivt, som betyder at vores interviewguide er udformet på baggrund af en blanding af empirisk materiale og teori.

Den anden fase af validitetsprocessen kaldes 'design'. I denne fase sikres validiteten ved at man udvælger de mest hensigtsmæssige metoder til bedst muligt at opnå nuancerede og dybdegående besvarelser i relation til undersøgelsens problemformulering. I denne fase har vi valgt at gennemføre et kvalitativt forskningsinterview, da vi vurderer at denne metode vil bidrage til en opnåelse af individualiseret data til vores analyse (Brinkmann & Kvale, 2015).

Den tredje fase i validitetsprocessen kaldes 'interview'. I denne fase sikres validiteten gennem grundig udspørgning af de besvarelser, der indhentes i forbindelse med interviewene. Her kan vi som førstegangs-forskere, uden erfaring for udførelsen af kvalitative forskningsinterviews, risikere at stå svagt og derfor kan relevant information potentialet gå tabt. I et forsøg på at opnå så dybdegående besvarelser som muligt, har vi fulgt vores interviewguide nøje, således at alle centrale temaer blev berørt (Brinkmann & Kvale, 2015).

I den fjerde fase sikres validiteten gennem en 'transskribering', hvor talesprog overføres til skriftsprog, som er troværdig mod informanternes udsagn. Dette betyder blandt andet at vi ikke ændrer informanternes talemåder, hvorfor nogle udsagn kan opleves som besværlige at læse (Brinkmann & Kvale, 2015).

Den femte fase omhandler validiteten af 'analysen' og fortolkningen heri. Her er det afgørende at der ses en sammenhæng mellem data, fortolkning og anvendt teori. I denne fase har vi anvendt den hermeneutiske tilgang samt været bevidste om den hermeneutiske cirkel, for at opnå en nuanceret og dybdegående fortolkning af undersøgelsen. (Brinkmann & Kvale, 2015)

Den sjette fase kaldes 'validering' og indebærer en refleksion over den udvalgte valideringsform. I vores undersøgelse har vi valgt at lægge vægt på en overordnet vurdering af gyldighed frem for at anvende en specifik valideringsform (Brinkmann & Kvale, 2015).

Den syvende fase kaldes 'rapportering'. Her sikres validiteten gennem en rapportering af undersøgelsens resultater, hvor læserens roller for vurderingen af undersøgelsens gyldighed inddrages. I forsøg på at styrke validiteten i denne fase, har vi udarbejdet delkonklusion under hver af de tre undersøgelsesspørgsmål i analysen. Disse skal bidrage til at tydeliggøre de overordnede hovedresultater i projektet (Brinkmann & Kvale, 2015).

15.3 Generaliserbarhed

Nærværende undersøgelse vurderes som reliabel og valid, dog kan der sættes spørgsmålstejn ved generaliserbarheden af undersøgelsens resultater. Generaliserbarhed taler ind i, hvorvidt og i hvilken grad, resultaterne fra vores undersøgelse kan overføres til andre kontekster, personer og situationer. Det kan ikke udelukkes, at resultaterne af vores undersøgelse ville have haft et andet udfald, såfremt den var blevet udført af andre forskere, hvilket kan resultere i en begrænsning af generaliserbarheden. Dog har vi i vores undersøgelse arbejdet målrettet, med henblik på, at kunne understøtte både reliabilitet og validitet, for at kunne øge overførbareheden af vores undersøgelse. Vi anerkender samtidigt, at statistisk generalisering kræver et væsentligt større datagrundlag, hvor inddragelse af 10% af målgruppen indgår, hvilket ikke er opfyldt i nærværende undersøgelse. (Brinkmann & Kvale, 2015)

16. Perspektivering

I dette projekt har vi haft til formål at undersøge hvilke faktorer der påvirker socialrådgiverens arbejde i sager om børn som lider af skolevægring. Gennem projektet er det blevet tydeliggjort, på baggrund af informanternes udsagn og allerede eksisterende empiri, at forebyggelse fremstår centralt i sager

om skolevægning. I følgende afsnit vil vi belyse, hvorfor forebyggelse af skolevægning er relevant for både socialrådgiveren på individniveau, samt samfundsniveau.

Det er relevant at se forebyggelse af skolevægning på et samfunds niveau, da vedvarende skolevægning, som tidligere nævnt, kan medføre langvarige konsekvenser for både barnet og familien på individniveau. Disse konsekvenser kan blandt andet indebære marginalisering og svag tilknytning til arbejdsmarkedet grundet lavt uddannelsesniveau. På samfunds niveau kan den manglende tilknytning til uddannelsessystemet øge risikoen for arbejdsløshed og sociale problemer i voksenlivet. Derfor kan skolevægning ses som en indikator for en større samfundsmæssig udfordring, som kræver opmærksomhed og politisk prioritering, da en mangel på disse, på længere sigt, kan medføre en mere omkostningsfuld indsats. Ovenstående belyser at manglende forebyggelse ikke kun belaster det enkelte barn eller familie, men også har en negativ effekt på samfunds niveau.

Forebyggelsen af skolevægning er afhængig af politikernes prioritering af ressourcer. Selvom de fagprofessionelle efterspørger ressourcer til forebyggelse og tidlige indsatser, er disse ønsker svære at opfylde, da det oftest bliver begrænset af økonomiske rammer fastsat af politikerne. I en artikel fra DR, understøtter byrådsmedlem Henriette Møller vigtigheden i at sætte tidligt ind og dermed forebygge skolevægning (Svendsen, Beck, Yding, & Møller, 2025). Møller siger følgende:

“Vi skal investere i forebyggelse og tidlig indsats og ikke nøjes med brandslukning. Børnene har brug for den rette støtte og det rigtige tilbud fra starten. Hvis vi ikke sikrer skoleglæde og de rigtige rammer for alle børn, kommer vi til at betale en langt højere pris senere” (Svendsen, Beck, Yding, & Møller, 2025)

I artiklen understreger kontorchef Mette Mcphail at selvom kommunerne har til ansvar at håndtere sagerne om skolevægning, bør problematikken betragtes som en større samfundsmæssig udfordring. Hun påpeger ligeledes, at kommunerne er nødsaget til at navigere inden for de økonomiske rammer og ressourcer de har tilgængelig (Svendsen, Beck, Yding, & Møller, 2025).

Ovenstående viser, at forebyggelse af skolevægning ikke kun handler om kompetencer og faglighed hos den enkelte socialrådgiver, men i høj grad også politiske strategier og prioriteringer. Dermed bliver forebyggelsen af skolevægning et fælles samfundsansvar, som har betydning for, hvordan socialrådgiveren kan arbejde forebyggende med børn som lider af skolevægning.

Referenceliste

- Aggerbeck, A. (september 2025). *Skolevægtring: sådan hjælper du bedst dit barn*. Hentet fra Sygeforsikring.dk: <https://www.sygeforsikring.dk/nyt-sundt/skolevaegring-saadan-hjaelper-du-bedst-dit-barn>
- Alminde, S., Mai, A. M., & mf. (30. oktober 2024). *Alt for mange børn føler sig ikke hørt: hvilken pris betaler vi?* Hentet fra Videnskab.dk: <https://videnskab.dk/kultur-samfund/alt-for-mange-boern-foeler-sig-ikke-hoert-hvilken-pris-betaler-vi/>
- Andersen, M. J., Berthelsen, L., & Fisker, T. B. (2019). *Skolens fraværende børn*. Dafolo .
- Børn og unge på tværs. (u.d.). *Bronfenbrenner*. Hentet fra nububupt.dk: <https://www.nububupt.dk/bronfenbrenner/>
- Børns Vilkår. (2020). *Skolens tomme stole - skolefravær set fra barnets perspektiv*. Børns Vilkår.
- Brinkmann, S., & Kvale, S. (2015). *Interview*. København: Hans Reitzels Forlag.
- Center for mentalisering. (u.å.). *HVAD ER MENTALISERING OG HVORFOR ER DET VIGTIGT?* Hentet fra Center for mentalisering.dk: <https://www.centerformentalisering.dk/hvad-er-mentalisering/>
- Christensen, A. B. (2021). *Socialrådgiveren i frontlinjen*. Hans Reitzels Forlag.
- Christensen, L., & Jørgensen, J. C. (17. januar 2025). *Ekspert reagerer på Røge-sagen: - Kommuner taler stadig ikke med børnene*. Hentet fra tv2nord: <https://www.tv2nord.dk/hjoerring/kommuner-taler-stadig-ikke-med-bornene>
- Dansk Socialrådgiverforening. (2025). *Socialrådgivere under pres: hver 2. har overvejet jobskifte, og hver 4. at forlade faget*. Dansk Socialrådgiverforening.
- Den Danske Ordbog. (u.å.). *Den Danske Ordbog*. Hentet fra Ordnet.dk: <https://ordnet.dk/ddo/ordbog?query=faktorer>
- Den Danske Ordbog. (u.å.). *Den Danske Ordbog*. Hentet fra Ordnet.dk: <https://ordnet.dk/ddo/ordbog?query=betydning>
- DR1. (21. September 2025). *Skolens tabte børn*. Hentet fra dr.dk: https://www.dr.dk/drtv/serie/skolens-tabte-boern_545028
Set oktober 2025
- Ebdrup, N. (15. februar 2012). *Hvad er hermeneutik?* Hentet fra Videnskab.dk: <https://videnskab.dk/kultur-samfund/hvad-er-hermeneutik/>
- Eide, T., & Eide, H. (2019). *Kommunikation i praksis*. Aarhus: Klim.
- Engen, M., Mølholt, A.-K., & Jacobsen, B. S. (2024). *Grundbog i børne- og ungesyn*. Hans Reitzels

Forlag.

Fleischer, A. V. (2018). *Jeg vil ikke i skole*. Dansk Psykologisk Forlag.

Goffman, E. (2009). *Stigma*. Samfundslitteratur.

Guldager, J. (2015). *Videnskabsteori - en indføring fra praktikere*. København: Akademisk Forlag.

Hagelquist, J. Ø. (2022). *Mentalisering i mødet med udsatte børn*. København: Hans Reitzels Forlag.

Hansen, S. J. (2013). *Sociologi i socialrådgivning og socialt arbejde*. Hans Reitzels Forlag.

Harder, H., & Nissen, M. A. (2011). *Helhedssyn i socialt arbejde*. København: Akademisk Forlag.

Heissel, A. (24. februar 2025). *Børn bliver væk fra skolen i stigende grad: Store konsekvenser, hvis ikke kurven bliver knækket*. Hentet fra dr.dk: <https://www.dr.dk/nyheder/indland/boern-bliver-vaek-fra-skolen-i-stigende-grad-store-konsekvenser-hvis-ikke-kurven>

Hemmer-Hansen, T. (04. februar 2024). *Når mange aktører mødes omkring et barn med skolevægring, er kommunikation begge veje afgørende*. Hentet fra folkeskolen.dk: <https://www.folkeskolen.dk/debat/naar-mange-aktoerer-moedes-omkring-et-barn-med-skolevae-gring-er-kommunikation-begge-veje-afgoerende/>

Jørgensen, H., Lassen, M., & Baadsgaard, K. (2016). *Koblingskompetencerne*. Aalborg: CARMA.

Knudsen, J. (21. januar 2025). *Lærere, ledere og forældre: Derfor døjer voldsomt mange med skolevægring*. Hentet fra Folkeskolen.dk: <https://www.folkeskolen.dk/laerere-ledere-og-foraeldre-derfor-doejer-voldsomt-mange-med-skolevae-gring/>

Matthiessen, A., Gerholt, S. F., Møller, A. M., & Zeeberg, B. (2019). *Bedre møder på tværs*. Samfundslitteratur.

Moos, L. (04. august 2025). *Skolevægring*. Hentet fra lex.dk: <https://lex.dk/skolevae-gring>

Posborg, R. (u.å.). *Personlige kompetencer i socialrådgivning*. Hentet fra Sensitik: <https://www.sensetik.dk/socialraadgivning>

Seminarer.dk. (u.å.). *Skolefravær: årsager, konsekvenser og løsninger for fagprofessionelle*. Hentet fra seminarer.dk: <https://seminarer.dk/nyheder/skolefravaer/>

Social- og Boligministeriet. (2024). *Barnets Lov*. Hentet fra Social- og Boligministeriet: <https://www.sm.dk/arbejdsomraader/boern-og-unge-i-udsatte-positioner/barnets-lov>

Social.dk. (u.å.). *Børn med bekymrende skolefravær*. Hentet fra Social.dk: <https://www.social.dk/boern-og-unge/psykisk-mistrivsel/viden-og-temaer/boern-med-bekymrende-skolefravaer>

Svendsen, D. L., Beck, L. S., Yding, H., & Møller, K. R. (22. september 2025). *Udgifterne er på*

himmelflugt: Kommuner udbetaler milliarder til forældre, der ikke kan få deres børn i skole.

Hentet fra Dr.dk: <https://www.dr.dk/nyheder/indland/udgifterne-er-paa-himmelflugt-kommuner-udbetaler-25-milliarder-til-foraeldre-der>

Thagaard, T. (2004). *Systematik og indlevelse - en indføring i kvalitativ metode*. Akademisk Forlag.

Thorsvik, J., & Jacobsen, D. I. (2013). *Hvordan organisationer fungerer*. Hans Reitzels Forlag.

Tolstoy-kristoffersen, M., & Johansen, E. H. (u.å.). *Skolevægning*. Hentet fra pjkp.dk: <https://www.pjkp.dk/behandling/skolevae-gring/>

Retskilder

Barnets Lov, LOV nr. 721 af 13/06/2023 af Social- og Boligministeriet

Forvaltningsloven, LBK nr. 433 af 22/04/2014 af Justitsministeriet

Retssikkerhedsloven, LBK nr. 265 af 25/02/2022 af Social- og Boligministeriet

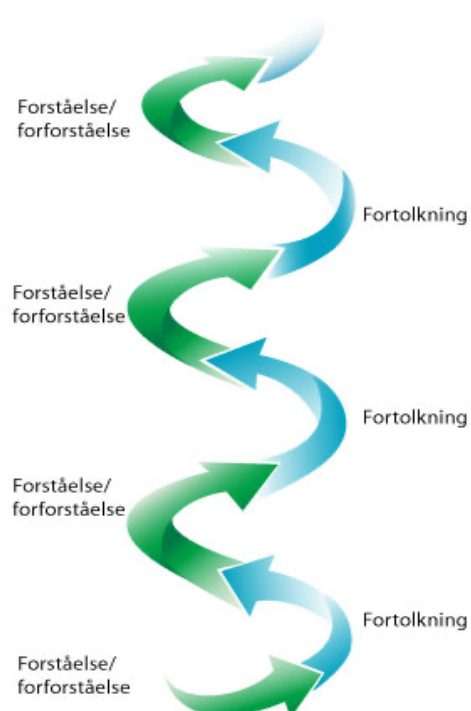
Databeskyttelsesloven, LOV nr. 502 af 23/05/2018 af Justitsministeriet

Folkeskoleloven, LBK nr. 823 af 15/08/2019 af Børne- og Undervisningsministeriet

Bekendtgørelse om elevers fravær fra undervisningen i folkeskolen, BEK nr. 1063 af 24/10/2019 af Børne- og Undervisningsministeriet

Bilag

Figur 1



Figur 2

Den udviklingsøkologiske model

